

OSLOMET

OSLOMET

Dima Nybakk og Saule Grilauskaite

Samskaping på Tøyen Torg

En casestudie av samskappingsprosesser i offentlig byrom

Masteroppgave i Offentlig administrasjon og styring OAS5900

OsloMet – storbyuniversitetet

Handelshøyskolen

Fakultet for samfunnsvitenskap

FORORD

Denne masteroppgaven markerer slutten på en lang studietid på godt og vondt. Arbeidet med oppgaven har vært krevende og utfordrende, men også spennende og lærerikt. Resultatet av arbeidet vårt har blitt til i en usikker tid, som har preget oss alle. Derfor er vi stolte av å kunne si at vi endelig har nådd målet.

Vi ønsker å rette en stor takk til vår veileder Sveinung Legard, som har kommet med verdifulle og faglige tilbakemeldinger og gitt oss nødvendig veiledning og støtte i skriveprosessen.

Vi vil også takke til alle informanter fra Tøyen Torgforening som stilte opp til intervju og delte betydningsfull kunnskap og informasjon. Uten deres bidrag hadde ikke oppgaven vært mulig. Vi ønsker også å rette en stor takk til venner og familie som har støttet og oppmuntret oss i vanskelige stunder. Til slutt ønsker vi å takke OsloMet for nødvendig tilrettelegging som har gjort det mulig å levere masteroppgaven.

Saule Grilauskaite og Dima Nybakk

Oslo 2022

SAMMENDRAG

Tøyen Torgforening er en ideell organisasjon som ble stiftet i 2018. Foreningen består av fire ulike grupperinger av aktører på Tøyen: gårdeiere, bydelen, leietakere på torget og beboere. Målet med en slik sammensetning er representasjon av de mangfoldige interesser og ulikheter på torget. Visjonen bak foreningen var å skape et levende og inkluderende torg, som skulle øke omdømmet på torget gjennom et godt og tett samarbeid mellom involverte aktører. Prosjektet Tøyen Torgforening er et formelt forsøk på samskaping som foregår innenfor rammene av områdeløftet i Bydel Gamle Oslo. På bakgrunn av de komplekse problemene som samfunnet til stadig står overfor, stilles det høyere krav til det offentlige, selv om ressursene er begrenset. En samskapende tilnærming kan være et forsøk på å løse komplekse samfunnsforhold. Denne måten å utvikle et bytorg på er derimot ikke for alle. Et utvalg av aktører anser det som en god måte å bli hørt på, mens andre opplever det som en hindring og unødvendig tidsforbruk. Med dette i tankene er det derfor et behov for å studere nærmere og tydeliggjøre ytterligere de fremmende og hemmende faktorer som foreligger ved en samskapingsprosess. Samskapingsprosesser med tilhørende faser: initieringsfasen, designfasen, implementeringsfasen og evalueringsfasen, utgjør den teoretiske rammen for studien. Med utgangspunkt i samskapingsprosjektet på Tøyen Torg, ønsker vi med dette å undersøke følgende problemstilling: Hvilke faktorer fremmer og hemmer samskapingsprosesser i byrom? En slik måte å samarbeide på vil ikke være den siste i norsk sammenheng. Det er derfor viktig å skape høyere grad av bevissthet, rundt hvilke fordeler og fallgruver som kan foreligge i andre samskapingsprosesser i andre byrom. Studien vil med dette også reflektere over hvilke av våre funn som kan tenkes å være overførbare til samskapingsprosesser andre steder.

I denne casestudien er dataene hentet gjennom kvalitative intervjuer av de fire ovennevnte aktørgruppene på torget. Våre funn viser at selv om det forelå styrke i foreningen i form av representativitet på torget, så var det likevel utfordrende å samle aktørene rundt en felles problemstilling, grunnet de motstridende interessene. I praksis ble kostnaden ansett til å være stor i forhold til gevinsten for et utvalg aktører. Samarbeidet var også preget av

manglende tillit og fravær av engasjement, noe som samlet sett utgjorde hemmende faktorer for samskapingen.

OsloMet – storbyuniversitetet , Fakultet for samfunnsvitenskap

Oslo 2022

ABSTRACT

Tøyen Torgforening is a non-profit organization, founded in 2018. The organization consists of four different groups of actors in Tøyen: landlords, district representatives, tenants and residents. The aim is to have an equal representation of diverse interests and inequalities in Tøyen square. The vision behind the organization was to create a vibrant and inclusive square, which should increase the reputation of Tøyen, through close collaboration between the actors involved. The Tøyen Torgforening project is a formal attempt to co-create that takes place within the framework of the area lift in Gamle Oslo. Because of the complex problems that society still faces, higher demands are placed on the public sector, even though the resources are limited. A co-creative approach can be an attempt to solve complex social conditions. However, this way of developing a town square is not for everyone. A selection of actors consider it to be a good way to be heard, while others experience it as an obstacle and unnecessary waste of time. With this in mind, there is a need to study this more closely, and further to clarify the promoting and inhibiting factors that exists in a co-creation process. Co-creation processes in our model, consists of following phases: the initiation phase, the design phase, the implementation phase and the evaluation phase. Based on the co-creation project at Tøyen Torg, we want to investigate the following issue: *What factors promote and inhibit co-creation processes in urban spaces?*

Such a way of working together will not be the last in the Norwegian context. It is therefore important to create a higher degree of awareness about the advantages and pitfalls that may exist in other co-creation processes in other urban spaces. The study will thereby reflect on *which of our findings can be thought of as being transferable to co-creation processes elsewhere*. In this case study, the data was obtained through qualitative interviews of the four mentioned above actor groups. Our findings show that although there was strength in the association in the form of representativeness on the square, it was still challenging to gather the actors around a common problem, due to the conflicting interests. In practice, the cost was considered to be large in relation to the gain for a selection of players. The collaboration was also characterized by a lack of trust and an absence of commitment, which overall constituted inhibiting factors for the co-creation.

Oversikt over figurer

Figur 1. Basert på samskapingsmodellene til Ansell og Torfing (2021, s. 134) og Van der Graaf et al. (2022, s. 46).....20

Oversikt over tabeller

Tabell 1. Oversikt over utvalg.....31

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	9
1.1 Introduksjon	9
1.2 Problemstilling	10
1.3 Oppgavens struktur	10
2.0 Kontekst og case	11
2.1 Kontekst	11
2.2 Case: Tøyen torgforening	12
3.0 Teori	12
3.1 Offentlige byrom	13
3.2 Wicked problems - Uregjerlige problemer	14
3.3 Samskaping i offentlig sektor	15
3.4 Samarbeid	18
3.5 Samskapingsprosesser	19
3.5.1 Initieringsfase	20
3.5.2 Designfase	22
3.5.3 Implementeringsfase	23
3.5.4 Evalueringsfase	24
4.0 Metode	26
4.1 Forskningsstrategi	26
4.2 Forskningsdesign	27
4.3. Datainnsamling	28
4.3.1. Dokumentstudier	28
4.3.2. Intervjuer	28
4.3.3. Utvalg av informanter	29
4.4. Om analysen av intervjuer	31
4.5 Studiens kvalitet	32
4.5.1 Pålitelighet (reliabilitet)	33
4.5.2 Generaliserbarhet	34
4.6 Forskningsetiske hensyn	34
5.0 Analyse og diskusjon	35
5.1 Initieringsfase	36
5.1.1 Problematisering	36

5.1.2 Rekruttering	38
5.1.3 Tilrettelegging av samarbeid	43
5.2 Designfase	48
5.2.1 Problemaforklaring	48
5.2.2 Idegenerering og ideselektering	50
5.3 Implementeringsfase	51
5.3.1 Ressursmobilisering	51
5.3.2 Håndtering av motstand	54
5.4 Evalueringsfase	55
5.5 Diskusjon av overførbarhet	59
6.0 Oppsummering og konklusjon	60
6.1 Oppgavens begrensninger og videre forskning	62
Litteraturliste	65
Vedlegg	71
Vedlegg 1 – Dokumentoversikt	71
Vedlegg 2 – intervjuguide	72
Vedlegg 3 – behandling av personopplysninger godkjent av NSD	74
Vedlegg 4 – informasjonsskriv	76

1.0 Innledning

1.1 Introduksjon

Samskaping har blitt et populært konsept på tvers av ulike sektorer i samfunnet (Leino & Puumala, 2021, s. 872). Motivasjonen for temaet i masteroppgaven er den voksende implementeringen av samskaping i offentlig sektor i Norge. Den skaper behov for mer kunnskap om hvilke utfordringer og dilemmaer som kan oppstå mellom involverte aktører i samskapingsprosesser. Offentlig sektor klarer ikke på egenhånd å løse morgendagens problemer. Stigende krav fra borgere og virksomheter i kombinasjon med begrensede ressurser til å løse samfunnets komplekse utfordringer krever nye tenkemåter (Torfing et al., 2011, s. 15-16). Samskaping utfordrer dermed de tradisjonelle rollene mellom offentlige sektor, sivilsamfunnet og andre aktører, da samskaping som styringsform krever nye former for samarbeidsrelasjoner og rollefordelinger (Torfing et al., 2019, s. 810-812). Samskaping blir i litteraturen nærmest fremstilt som et “magisk konsept”, og har de siste årene blitt ansett som en mulig vei for å løse problemene offentlig sektor står overfor (Voorberg et al., 2015, s. 3). Dette konseptet handler imidlertid ikke bare om å innfri samfunnets krav, men det handler også om å sammen utvikle smartere løsninger, styrke demokratiet, øke tilfredsheten og mobilisere ressurser. Det er likevel ingen garanti for at samskaping fører til et vellykket resultat, og det kan tyde på et manglende bevissthet rundt hvordan samskaping skal skje i praksis (Torfing et al., 2020, s. 32-34).

Flere bykjerner i Norge har behov for å styrke sin attraksjonskraft og skape utvikling ved å tiltrekke seg mennesker, arbeidskraft og næringsvirksomhet, med det formål om å forbedre livsvilkår og økonomiske rammebetingelser (Vestby et al., 2019, s. 9). St.meld. nr. 18 (2016–2017) “Berekraftige byar og sterke distrikt”, legger spesielt vekt på styrket samarbeid mellom kommunen, næringslivet og innbyggere. Behovet for bedre samarbeid og tilrettelegging for samskaping gjenspeiles også i andre offentlige dokumenter som “En innovativ offentlig sektor — Kultur, ledelse og kompetanse” (St.meld. nr. 30 (2019–2020)), “La oss gjøre det sammen!” (KS, 2018) og “Veier til samarbeid” (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2017). Selv om samskaping har blitt en del av den offentlige

utviklingen i Norge, er samskapingsprosesser et tema som er lite belyst i litteraturen og det finnes knapt noen empiriske studier som undersøker samskapingsprosesser i et bytorg i norsk sammenheng. Derfor ønsker vi å studere dette temaet nærmere i denne masteroppgaven.

1.2 Problemstilling

Formålet med denne studien er å undersøke hvilke fremmende og hemmende faktorer som kan identifiseres i samskapingsprosjektet Tøyen Torgforening (heretter: TTF eller Tøyen Torgforening), og hvilke av våre funn som kan tenkes å være overførbare til andre steder. Vi har kommet frem til følgende to problemstillinger:

Hvilke faktorer fremmer og hemmer samskapingsprosesser i byrom?

og

Hvilke av våre funn kan tenkes å være overførbare til samskapingsprosesser andre steder?

Det teoretiske rammeverket tar utgangspunkt i litteraturen til Ansell og Torfing (2021), samt Van der Graaf et al. (2022) sine teorier om samskaping og samskapingsprosesser. Studien vil ha et spesielt fokus på fleraktør-samarbeid, som involverer gårdeiere, beboere, leietakere og bydelen på Tøyen Torg. For å besvare ovennevnte problemstillinger har det blitt innhentet data fra aktører som er involvert i samskapingsprosesser i TTF, basert på kvalitative intervjuer, samt dokumentstudier. Formålet med dette er å undersøke informantenes erfaringer og opplevelser i samarbeidet, og utlede fremmende og hemmende faktorer.

1.3 Oppgavens struktur

Masteroppgaven er delt opp i seks kapitler. I *kapittel 2* presenterer vi kontekst og case. I *kapittel 3* gjennomgår vi relevant teori for oppgaven. *Kapittel 4* redegjør for undersøkelsens metode. I *kapittel 5* følger en analyse og diskusjon, med teorikapittelet som utgangspunkt. Avsluttende *kapittel 6* består av oppsummering og konklusjon, samt oppgavens begrensninger.

2.0 Kontekst og case

I dette kapittelet tar vi for oss kontekst og case for oppgaven, med det formål om å belyse bakgrunnen for opprettelsen Tøyen Torgforening.

2.1 Kontekst

Tøyen ligger sentralt i Oslo og er en del av bydel Gamle Oslo og bydel Grunerløkka (Thorsnæs, 2020). Tøyen er en svært levende del av Oslo med en mangfoldig befolkning, der halvparten av befolkningen har minoritetsbakgrunn. Området brukes aktivt av besøkende og beboere til ulike aktiviteter. Enkelte jobber på Tøyen, mens andre oppsøker tjenester, besøker biblioteket, driver med sport, deltar i organisasjoner og frivillig arbeid eller bruker og selger illegale rusmidler. Tøyen har i mange år vært forbundet med levekårsutfordringer og en stor del av innbyggerne har lav inntekt og lav utdanning. Mange er derfor avhengige av offentlige velferdsgoder. Samtidig som mange har sosiale-, og økonomiske utfordringer, har det vært en tilflytting av høyt utdannede beboere, noe som har ført til gentrifiseringstendenser og høyere eie-, og leiepriser på Tøyen (Brattbakk et al., 2015, s. 1). Dette medfølger at både innbyggerne og næringslivet med dårlig råd, må flytte fra Tøyen mot sin vilje (Bydel Gamle Oslo, 2021, s. 5). Som *Programplanen for områdeløft Gamle Oslo* beskriver det, kan ikke bydelen gjøre noe med prisene, men de kan gjennom områdeløft bidra til at flere beboere blir økonomisk selvstendige og aktivt deltagende i samfunnet. Områdeløftet, har som formål å utvikle nærmiljøene fysisk og sosialt. Områdeløftet gjør dette ved å tilrettelegge for attraktive og trygge utearealer, styrke nærmiljøaktiviteter og ved å bidra til flere aktive deltakere i lokalsamfunnet. Områdeløftet skal samtidig utfordre nye metoder å samarbeide på internt, på tvers av kommunen og forvaltningsnivåer. Samt ved å samarbeide eksternt, med private, frivillige og ideelle aktører. Dette skal blant annet bidra til bedre tjenester som treffer behovene til beboerne på Tøyen, og på sikt forbedre deres levekår slik at innbyggerne skal ha lyst og mulighet til å bli boende på Tøyen (Oslo kommune, 2020a, s. 1-18). Samskaping har med dette vært spesielt viktig for områdeløftet, for å få erfaringer og læring rundt bygging av tillit, trygghet og trivsel for beboerne. Prosjektet Tøyen Torgforening er et formelt forsøk på samskaping som foregår innen

rammene av områdeløftet (Oslo kommune, 2020b, s. 14-25) og ble derfor valgt som case for denne oppgaven.

2.2 Case: Tøyen torgforening

Tøyen torgforening (TTF) er en ideell forening som ble stiftet i 2018 som et testprosjekt med en periode på tre år. Foreningen ble initiert av gårdeierne på torget, der de først startet forprosjektet "Torgløftet for Tøyen 2018" ved hjelp av Aurlien Consulting. Bydelen ble deretter raskt involvert. Foreningen har egne vedtekter som legger rammer for samarbeidet og økonomiske forhold. Foreningen støtter seg på en samarbeidsavtale mellom fire grupper av aktører som er ment til å speile interessene på torget. Styret i TTF består av åtte medlemmer, hvorav en er styreleder som har to stemmer ved stemmelikhet. Gårdeiere er representert med to medlemmer i styret, dette gjelder også beboerne, næringsdrivende som leier lokaler på torget, og bydelen hvorav det er et medlem fra administrasjonen i bydelen og et fra bydelsutvalget.

Styremedlemmer kan fatte beslutninger, som å vedta aktivitetsplanen for torget, og påvirke videre utvikling av torget og foreningen. Aktiviteter som arrangeres på Tøyen torg må holde seg innenfor rammene av aktivitetsplanen som skal ivareta flere hensyn basert på kommersielle næringsinteresser og kultur- og nabolagsinteresser (Vestby et al., 2019, s. 152-171). I 2022 ble prosjektet avsluttet og gjennomgikk en evaluering.

3.0 Teori

I følgende kapittel vil vi presentere oppgavens teoretiske rammeverk, som vil være utgangspunktet for analyse og diskusjon. I første del av kapittelet skal vi beskrive hva som kjennetegner offentlige byrom og "wicked problems". Videre skal vi ta for oss samskaping i offentlig sektor etterfulgt av en redegjørelse av samarbeid. I siste del av teorikapittelet kommer vi til å presentere teorien for samskappingsprosesser og tilhørende modell.

3.1 Offentlige byrom

Byrom har fått bred oppmerksomhet i byutviklingen de siste årene (Hanssen & Millstein, 2021, s. 13). I litteraturen om byutvikling brukes også andre tilsvarende betegnelser om byrom, slike som utendørs byrom eller offentlige rom. Av variasjonshensyn kommer vi heretter til å bruke disse begrepene om hverandre. Utendørs byrom har status av å være offentlig tilgjengelige og favner både grøntområder, torg og møteplasser. Som Holsen (2018, s. 101-106) skriver, forventes offentlige rom å være tilgjengelige for alle og oppleves som trygge. Tilgjengelighet innebærer fysisk, psykologisk, økonomisk og symbolsk tilgang til byrom. Hanssen og Millstein (2021, s. 38) påpeker at mens fysisk tilgang til byrom er hovedtemaet i litteraturen, kan de andre former for tilgjengelighet være like viktige for mangfoldig tilstedeværelse og bruk av byrommene. Med psykologisk tilgang tenkes at samfunnet har en følelse av trygghet og tilhørighet til et rom. Samme kan sies om økonomisk tilgjengelighet, men det inkluderer i tillegg at det tilrettelegges for mindre ressurssterke grupper. Når det er sagt, er ikke tilgjengelighet det eneste kjennetegnet ved de offentlige rommene. Med utgangspunkt i demokratisk teori, identifiserer Hanssen og Millstein (2021, s. 38) fire andre aspekter ved byrom foruten tilgjengelighet, og viser til bruksmangfold, medvirkning, samhold og representasjon. Bruksmangfold viser til alle de måtene folk kan ta i bruk offentlige rom på, nemlig funksjoner og programmering av byrommene. Hensikten som ligger bak bruksmangfold er ivaretagelsen av behov hos alle brukergrupper. Det er derimot verdt å nevne at ikke ethvert byrom kan tilpasses all slags bruk, og at nettverket av byrom innenfor en by, en bydel eller et nabolag bør påse at det finnes rom og aktiviteter for alle. Det neste demokratiske aspektet i offentlige rom er medvirkning, som handler om retten til å delta i utviklingen av byrommene. Demokratiske teorien fremhever at gjennom medvirkning har befolkningen det lettere for å anerkjenne hverandres behov. Anerkjennelsen kan skje ved hjelp av leting etter konsensus via deliberasjon eller gjennom konflikt og verdsettingen av opposisjonen. Det fjerde aspektet er samhold som handler av opplevelsen av et felles «vi». Nøkkelelementet i samholdet er møtet mellom fremmede, og at samfunnet danner «vi»-opplevelsen på tvers av samfunnsgrupper (Parkinson, 2012, referert i Hanssen & Millstein, 2021, s. 40). Offentlige rom kan legge til rette for sterkere gruppesamhold – å danne brobyggende sosial kapital, avhengig av hvilke typer aktiviteter og

målgrupper det legges til rette for. Det femte og siste demokratiske aspektet som Hanssen og Millstein (2021, s. 40) identifiserer er representasjon. Dette aspektet handler om å representere interesser, livssyn og kulturelle verdier i byrommenes nettverk. Forskjellige mennesker bør gis mulighet til å skape eller tilpasse byrom til sine behov, og sette sitt preg på byrommet.

Tradisjonelt har byrom i norske byer vært utviklet og eid av kommunene, men de siste tiårene har eierstrukturen av urbane byrom i økende grad blitt delt av et broket landskap av aktører – både kommuner, bydel og private aktører (Hanssen & Millstein, 2021, s. 15-16). På dette punktet skilles byrom gjerne fra for eksempel kjøpesentre ved at det kun er en instans som driver kjøpesentre. Holsen (2018, s. 102) påpeker viktigheten av et samarbeid mellom private og offentlige aktører for å løse urbane utfordringer og for å utvikle lokale konkurransefordeler. I sin studie av hvordan sentrum kan bli mer attraktiv etableringsarena for handel og service har Tennøy et al. (2015) kommet frem til en rekke viktige betingelser for å lykkes. Blant annet ble følgende faktorer ansett som viktige betingelser: godt samarbeid mellom aktørene, gode samarbeidsarenaer med jevnlig møter over lang tid, kontinuerlig diskusjon om rollefordeling og ansvar, god kunnskap blant aktørene om egne og andre aktørenes felt og problemstillinger, og holdninger blant sentrale aktører om at de skal hver bidra med sitt. I tillegg fant de ut gjennom intervjuene med de ulike aktører at utfordringen ligger blant annet i å få aktørene i samme retning. Samtidig ble det påpekt at det er først og fremst de store og profesjonelle gårdeiere som i størst grad kan og vil samarbeide for å styrke sentrums attraktivitet som etableringsarena.

3.2 Wicked problems - Uregjerlige problemer

Problemstillingene i samskapingsprosesser dreier seg ofte om komplekse problemer, på engelsk "wicked problems". «Wicked problem» er et begrep som betegner problemer som blant annet er unike, vanskelig å definere, har flertydige årsaker og som det ikke finnes en konkret og endelig løsning på (Head & Alford, 2015, s. 714; Vabo et al., 2020, s. 76). Den norske oversettelsen av wicked problems kan være uregjerlige problemer og det er denne oversettelsen vi kommer til å bruke i det følgende (Vabo et al., 2020, s. 75). Begrepet

uregjerlige problemer har sitt opphav hos amerikanske plangleggingsforskere Horst Rittel og Melvin Webber. Rittel og Webber (1973, referert i Trickett, 2019, s. 205) har gjennom sitt arbeid med planleggingsteorien skjelnet typer problemer utfra om de var knyttet til samfunnsvitenskapen eller naturvitenskapen. Samfunnsproblemer var tilbøyelige til å være uregjerlige, poengterte Rittel og Weber, mens problemer knyttet til naturvitenskapen var tamme. Tamme problemer er det motsatte av uregjerlige problemer, og er kjennetegnet ved å være definerbare, lett atskillige og som det finnes konkrete løsninger på.

Muligheter til å takle uregjerlige problemer i samfunnet kan ligge i kreativ problemløsing og innovative løsninger. I dette øyemed har potensialet som ligger i samskaping sin styrke (Ansell & Torfing, 2021, s. 22). I delkapittelet under vil vi derfor gå nærmere inn på hva samskaping er.

3.3 Samskaping i offentlig sektor

Samskaping har ikke “vunnet terreng” i offentlig sektor før i de siste årene. Opprinnelig har samskaping sitt opphav i privat sektor og teorier om konsumentmarkeder, der kundene spiller en aktiv rolle i verdiskapningskjeden sammen med bedriften. Med inspirasjon fra privat sektor fant samskaping veien frem til det offentlige, og har nærmest blitt et moteord i norsk velferdssektor (Røiseland & Lo, 2019, s. 51-54). Samskaping bryter med det klassiske synet om at den offentlige sektoren er den eneste leverandøren av offentlige goder, og at konkurranse mellom offentlige og private aktører er nøkkelen til å gi bedre og billigere offentlige tjenester (Torfing et al., 2019, s. 798). På bakgrunn av de sosiale og økonomiske utfordringer som kommunene ofte står overfor, kan samskaping legge til rette for utvikling av løsninger som kan hjelpe med å håndtere komplekse samfunnsproblemer, slik vi har beskrevet dem under punkt 3.3.

I litteraturen finnes det flere begreper for å beskrive samskaping som et fenomen. Et utvalg av disse er samarbeidsdrevet innovasjon, nettverksledelse og kommune 3.0. Det som disse begreper har til felles er at det handler om forskjellige aktører som utvikler ny velferd sammen, og dermed bryter med ideen om kommunen som den primære leverandøren av offentlige tjenester (Pedersen-Ulrich, 2016, s. 1-2).

For å gå nærmere inn på hva samskaping faktisk er og definisjonen av begrepet, så er det ingens felles enighet blant forskerne om hvordan fenomenet kan defineres. Grunnen til at litteraturen ikke kan gi en klar og entydig definisjon, skyldes ifølge Tortzen (2017, s. 8) involvering av forskere fra mange forskjellige fagområder. Ulike forskere har sine egne forståelser og definisjoner av samskaping og at samskaping omfavner flere ulike prosesser (Pedersen-Ulrich, 2016, s. 2). Det finnes likevel noen likhetstrekk i litteraturen om hva som kjennetegner samskaping. Samskaping kan kjennetegnes ved at borgere skal være aktive deltakere i planlegging, design eller produksjon av offentlige tjenester og at det i større grad skal være likeverd mellom aktørene. Det handler også om utveksling av kunnskap og ressurser mellom offentlige og private aktører, med et siktemål om å skape offentlig verdi (Tortzen, 2016, s. 24). Røiseland og Lo (2019, s. 53) hevder på sin side at samskaping må forstås som et flytende begrep som kan fylles med ulik meningsinnhold, avhengig av dets kontekst. I konteksten av denne oppgaven skal vi støtte oss på Ansell og Torfing (2021, s. 6) sin definisjon av samskaping: *“the process through which a broad range of interdependent actors engage in distributed, cross-boundary collaboration in order to define common problems and design and implement new and better solutions”*.

Gjennom grenseoverskridende samarbeid mellom aktørene, kan ressursene utnyttes på en mer effektiv måte og bidra til å oppnå større myndiggjøring, effektivisering eller bedre resultater (Tortzen, 2016, s. 13). Torfing et al. (2020a, s. 32) påpeker i sin definisjon at målet med samskaping i offentlig sektor er å forbedre produksjonen av offentlig verdi, uten at det skal koste mer. Dette kan eksempelvis skje gjennom kontinuerlige forbedringer av eksisterende arbeidsmåter, utvikling av innovative løsninger eller ved å bidra til deltakelse og demokratisk eierskap (Ansell & Torfing, 2021, s. 6).

Selv om mange forbinder samskaping med noe positivt kan det til dels skape utfordringer. Deltakere i samskaping kan ta med seg sine egne oppfatninger og perspektiver som kan utfordre og hemme samskappingsprosesser. Samskaping som tilnærming er fortsatt ny for mange og kan stå i konflikt med allerede etablert praksis og institusjonelle logikker.

Institusjonelle logikker gjør at organisasjoner kan skille seg på flere dimensjoner: interesser, ressurser, verdier, normer og organisasjonskultur (Thornton et al., 2012, referert i Eimhjellen & Loga, 2017, s. 33-34). I samskappingsprosesser møtes disse ulike institusjonelle logikkene, noe som kan føre til utfordringer på grunn av aktørenes kryssende interesser og tenkemåter. Som konsekvens kan mye av tiden dermed gå til diskusjoner av prioriteringer, mål og retning på prosjektet (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 34). På bakgrunn av ulike oppfatninger må det skje noen mentale endringer hos aktørene for at deltakelse i samskappingsprosesser skal komme til nytte (Torfing et al., 2019, s. 812). Det forutsettes at aktørene er villige til å bruke tid og krefter på krevende samskappingsprosesser, fremfor å ta avgjørelser på egenhånd basert på sin egen kunnskap (Torfing et al., 2020, s. 34).

Politikere, offentlige ledere og ansatte ha vanskeligheter med å gi fra seg makten og inngå et likeverdig samarbeid med andre aktører. Politikere anser seg selv som suverene representanter og beslutningstakere på vegne av folket, og de kan dermed finne det vanskelig å dele denne myndigheten. Administrative ledere er fageksperter på sitt område, og kan være redde for å miste kontrollen over eksterne aktører de samarbeider med, da deres oppgave blant annet består i å beholde stabilitet og kontroll (Torfing et al., 2019, s. 810-812). Nye relasjoner og likeverdig samarbeid med eksterne aktører er i lite grad beskrevet og formalisert i deres stilling og det kan også foreligge manglende opplæring i den nye rollen (Kobro, 2018, s. 10). Men det stilles krav til rolleoppfatning også til innbyggerne og private organisasjoner. Det forventes at innbyggerne og private organisasjoner engasjerer seg aktivt i offentlig tjenesteproduksjon, samarbeidende problemløsning og deling av kunnskap (Torfing et al., 2019, s. 810-812).

Til tross for de ovennevnte utfordringer, finnes det også potensielle fremmere som muliggjør og gir gode grunner for aktører å delta i samskaping. Politikere kan for eksempel komme til forståelse av at det kreves en tettere dialog med administrasjonen, frivillige foreninger og borgerne for å få nødvendige innspill og bedre forstå samfunnsproblemene. På denne måten kan de utvikle bedre løsninger for samfunnet og styrke sin politiske posisjon. Når det gjelder offentlige ledere, kan de ha mangel på nødvendige ressurser og tilstrekkelig kunnskap for å

kunne løse problemer på egenhånd. For samfunnsborgere er det snakk om å søke etter et fellesskap eller formål, samt å kunne bli involvert i beslutninger som påvirker deres hverdag og lokalsamfunn. Til slutt kan private organisasjoner ha behov for i større grad å kontrollere omgivelser og forbedre sine resultater. Dette kan gjøres ved å engasjere seg i allianser og partnerskap, som i sin tur vil gi tilgang på kunnskap, innflytelse og nye muligheter (Torfing et al., 2019, s. 812). Aktørene kan med andre ord ha en felles interesse for å delta i samskapingprosesser, men motivene deres vil ikke nødvendigvis være like (Torfing et al., 2020, s. 34). Så selv om det foreligger ulikheter mellom involverte aktører skal resultatene som produseres i samskappingsprosesser være meningsfulle for deltakerne, og samfunnet for øvrig (Ansell & Torfing, 2021, s. 6-65).

3.4 Samarbeid

Samarbeidet mellom aktører omtales som selve essensen i samskapingen (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 33). Ikke minst er det et verktøy for å skape nye løsninger på utfordrende problemer og behov (Ansell & Torfing, 2021, s. 7). Torfing (2019, s. 64) definerer samarbeid på følgende måte:

“collaboration as a temporal process through which a plurality of actors work together in an organized way to transform problems and opportunities into joint solutions that rest on provisional agreements that are formed despite the persistence of various forms of dissent”.

Kort oppsummert er ikke samarbeid et forsøk på å benekte tilstedeværelsen av forskjellige synspunkter og interesser blant involverte aktører. Tvert imot er det et forsøk på å danne et felles grunnlag, til å kunne på en konstruktiv måte finne løsninger på felles problemer og utfordringer (Gray 1989 referert i Ansell & Torfing, 2021, s. 117). Huxham og Vangen (2005, s. 3) hevder at det meste i prinsippet er mulig gjennom samarbeid, fordi man slipper å begrenses av egne ressurser og kompetanse. Imidlertid lykkes ikke alltid aktørene med å komme til enighet i et samarbeid. Målet blir da å strebe etter enighet eller oppdage områder som aktørene er enige om (Ansell & Gash, 2007, s. 547).

Forhold som er til stede ved starten av et samarbeid, kan påvirke hvordan samarbeidet vil utvikle seg fremover. Aktører som er enige om en felles visjon for samarbeidet, vil føre til et annet resultat enn aktører som er splittet i sine meninger og betrakter hverandre som fiender. I begge tilfeller kan samarbeid være utfordrende og bli påvirket av mistillit, lite respekt og motsetninger mellom aktørene (Ansell & Gash, 2007, s. 550). Studien til Ansell og Gash (2007, s. 563) viste likevel at samarbeid som er preget av manglende tillit og konflikt, er fortsatt mulig i de tilfeller aktører i stor grad er avhengig av hverandre. Rønning og Andfossen (2021, s. 3) bemerker at det må foreligge et reelt ønske mellom partene om samarbeid, for at de skal engasjere seg i utveksling av informasjon, erfaringer og ideer. Det er ikke mye som skal til for at samarbeidet mislykkes. Dersom én aktør velger å trekke seg fra samarbeidet, eller gir tegn på at den vil trekke seg, så vil det påvirke hele gruppens følelse av eierskap og tillit (Ansell & Gash, 2007, s. 563). Samarbeid anses å være en ressurskrevende aktivitet, og bør kun vurderes i de tilfeller gevinstene er større enn ulempene (Huxham og Vangen, 2005, s. 13), alternativt i de tilfeller der aktørene erkjenner viktigheten av deres samarbeidspartnere, for å nå målene som er satt (Rønning & Andfossen, 2021, s. 3).

3.5 Samskapingsprosesser

Samskaping er en prosess som kan foregå på forskjellige måter (Durugbo & Pawar, 2014, s. 4385). Det eksisterer ulike modeller for å studere samskapingsprosesser. To av slike modeller er modellen av samskapingsprosesser til Ansell og Torfing (2021, s. 134), og modellen av Van der Graaf et al. (2022, s. 46). Selv om samskapingsprosesser kan forløpe på flere ulike måter, har disse to modellene åpenbare fellestrekk, både i form og innhold. Vi har forsøkt å hente ut de mest aktuelle opplysninger ut av begge modellene, og på grunnlag av disse opplysningene har vi konstruert vår egen modell for samskapingsprosesser. Denne slags visualisering er en behendig måte å holde orden i tankene (Van der Graaf et al., 2022, s. 44), og kan dermed tjene som et oversiktsverktøy. Den lineære og logiske presentasjonen i modellen bør likevel ikke skjule den virkelige kompleksiteten av samskapingsprosessen. I praksis vil disse prosessene kunne forløpe seg kaotisk. Man vil eksempelvis kunne bevege seg frem og tilbake mellom fasene, på leting etter innovative løsninger (Ansell & Torfing,

2021, s. 135). Modellen vår består av til sammen fire faser: initiering, design, implementering og evaluering.

Figur 2. Basert på samskappingsmodellene til Ansell og Torfing (2021, s. 134) og Van der Graaf et al. (2022, s. 46)

3.5.1 Initieringsfase

Samskaping er ikke en engangsforeteelse. Samskaping er en relativt langvarig prosess som består av frekvente menneskelige interaksjoner, og som utfolder seg på tvers av rom og tid. Selv om det kan være vanskelig å markere en slutt på samskappingsprosesser, har disse unektelig en begynnelse. Både offentlige og private aktører har rett og mulighet til å initiere samskaping. Imidlertid er det ofte offentlige aktører som inviterer til samarbeid om samskaping. Ikke bare har de offentlige aktørene nødvendige ressurser og kapasitet til å sette i gang samskappingsprosesser, men de har i tillegg autoriteten og legitimiteten som trengs til å ta vare på offentlige interesser (Ansell & Torfing, 2021, s. 108-109).

Initieringsfasen i vår modell består av tre underfaser: problematisering, rekruttering, og tilrettelegging av samarbeid.

3.5.1.1 Problematisering

Utgangspunktet for ethvert samskappingsprosjekt er målsetting (Van der Graaf et al., 2022, s. 47). Samskaping er en problemdrevet prosess som krever samarbeid med andre aktører, og som i tillegg forutsetter at det skapes offentlig verdi (Ansell & Torfing, 2021, s. 109). Altså må det finnes et problem eller et behov som stimulerer til samskapingen. Dette er i tråd med det Mulgan (2016, henvisning i Van der Graaf et al., 2022, s. 47) hevder, nemlig at problematiseringen vanligvis oppstår ut fra et behov som ikke er fylt.

3.5.1.2 Rekruttering

For å få bedre fatt på problemet og for å løse det på en adekvat måte, er det av stor betydning å kartlegge relevante og berørte aktører (Van der Graaf et al., 2022, s. 48). Det er den innledende problematiseringsfasen som legger grunnlaget for hvilke aktører som identifiseres som potensielle deltakere i samskappingsprosjektet (Ansell & Torfing, 2021, s. 112). Her legges det vekt på rekruttering av relevante og berørte aktører (Van der Graaf et al., 2022, s. 48). I vid forstand kan rekruttering av aktører defineres som «the process by which an organisation involves people who may be affected by the decision it makes or can influence the implementation of its decisions» (Stephens & Martin, 2019, s. 176). Van der Graaf et al. (2022, s. 72) hevder at samskapingprosesser krever involvering av relevante aktører gjennom hele prosessen, for å bli suksessfull.

3.5.1.3 Tilrettelegging av samarbeid

Det å kalle sammen forskjellige aktører til et samskappingsprosjekt er en ting, men å få dem til å samarbeide over lengre periode for å lage nye og kreative løsninger på komplekse problemer er noe annet. Når ulike aktører kommer sammen for å samarbeide om å finne nye løsninger på komplekse problemstillinger over en lengre periode, tar de stilling til om de ønsker å samarbeide. I denne vurderingen vil forhold som tillit, makt og interesser være av betydning (Ansell & Torfing, 2021, s. 113-116).

Spørsmålet er om aktørene stoler nok på hverandre til å akseptere risikoen som kommer med det å samarbeide med flere ulike parter. I den forbindelse har tillitt særdeles betydning. Dersom tillitsnivået er tilstrekkelig høyt vil aktørene være mer villige til å engasjere seg i et samarbeid, og investere tid og ressurser (Ansell & Torfing, 2021, s. 117). Tillit er noe som utvikler seg over tid og en slik samarbeidsform krever dermed frekvente møtepunkter (Røiseland, 2013, s. 321).

3.5.2 Designfase

Den andre fasen i modellen vår er designfasen. Her starter den kreative delen å folde seg ut (Van der Graaf et al., 2022, s. 50). Det er også i designfasen verdien i samskaping ligger (Ansell & Torfing, 2021, s. 122). Design kan defineres som «a deliberate attempt to create solutions in response to particular needs, complex problems, intriguing challenges, and urgent tasks» (Simon, 1996, referert i Ansell & Torfing, 2021, s. 120).

3.5.2.1 Proble mavklaring

Proble mavklaring er en mer eksplorerende fase enn problematisering i initieringsfasen. Her skal aktørene ytterligere utforske de problemer og behov som et konkret samskappingsprosjekt er satt til å finne løsninger på. Dette skal gjøres i felleskap. Den tverrfaglige utforskningen kan stimulere til læring og deling av kunnskap. Proble mavklaring er derfor nødvendig for at fler-aktør samarbeid skal kunne bringe resultater i form av hensiktsmessige løsninger (Ansell & Torfing, 2021, s. 121).

3.5.2.2 Idegenerering

I denne underfasen er det vanlig å generere ulike ideer fra de deltagende aktørene, for så å kombinere dem i en felles ide. Denne prosessen har potensiale til å produsere synergetisk og kreativt resultat som ikke kunne vært foruten aktørenes felles samarbeid. På dette stadiet i samskappingsprosessen bygges det ide på ide gjennom gjentakende runder av felles evaluering som stadig testes mot de målene. Imidlertid kan samarbeidet mellom de samme aktørene i det lange løp føre med seg en risiko av såkalt tunnelsyn eller gruppetenkning. Det

vil si at aktørene som samarbeider over en viss periode kan få et felles syn på verden som i sin tur demper genereringen av nye ideer (Ansell & Torfing, 2021, s. 122).

3.5.2.3 Ideselektering

Når forslag til ideene er på plass, skal aktørene gjennomføre en evaluering av ideene samt velge den løsningen som best kan fylle behovet eller løse problemet. Dette er viktig å velge den riktige løsningen med hensyn til velegnethet og gjennomførbarhet. Potensielle feil i denne underfasen kan føre til uønskede spørsmål med hensyn til mottakelsen av løsningen blant både aktørene og sluttbrukerne. Av denne grunn er det viktig at sluttbrukerne involveres i valget av løsningen, og at målgruppen er med på vurdere hvorvidt den valgte løsningen lar seg rettferdiggjøre i det virkelige liv (Van der Graaf et al., 2022, s. 51).

3.5.3 Implementeringsfase

Denne fasen innledes med testing av den foreslåtte ideen eller løsningen. Her kan det som regel oppstå en glidende overgang mellom fasene design og implementering fordi den foreslåtte løsningen går gjennom en gjentakende testing. På et tidspunkt vil aktørene muligens enes om den samskapte løsningen har gitt sin virkning og kan dermed anses som god nok til full-skala implementering (Ansell & Torfing, 2021, s. 124) må omformuleres. Det er derimot ikke gitt at den implementerte løsningen faktisk er god nok, og at det kan oppstå et betydelig gap mellom de planlagte og de faktiske resultatene. Implementeringsfasen kan i så fall svekke omdømmet til samskapingen (Ansell & Torfing, 2021, s. 125).

3.5.3.1 Ressursmobilisering

Implementering av samskapte løsninger krever ressursmobilisering blant deltagende aktører (Ansell & Torfing, 2021, s. 126). Ressurser innebærer primært finansiering, men også en rekke andre immaterielle midler, slike som tid, energi, kompetanse og lignende. Behovet for ressursmobiliseringen springer ut av at aktørene er gjensidig avhengige av hverandre sine ressurser for å implementere samskapte løsninger til komplekse samfunnsproblemer (Klijn & Koppenjan, 2016, s. 73). Det som kan fremme ressursmobiliseringen er grad av deltakelse i de tidligere fasene i samskappingsprosesser. Når en aktører deltar aktivt i de forrige fasene,

styrker det aktørenes eierskapsfølelse til samskapingsprosjektet. Eierskapsfølelsen skaper, i sin tur, en forpliktelse til å bidra med ressurser til å implementere de samskapte løsningene. I tillegg vil konkrete resultater og måloppnåelser i samarbeidet mellom aktørene kunne gi økt motivasjon til ytterligere å bidra med dyrebare ressurser som tid, energi og penger (Ansell & Torfing, 2021, s. 126).

3.5.3.2 Håndtering av motstand

I samskapingsprosesser er det av stor betydning å konstant motivere aktørene til å bidra med ressurser, ikke minst fordi implementeringen av nye løsninger kan generere motstand. Ofte oppstår motstanden i implementeringsfasen først når aktørene innser hva de nye løsningene egentlig bringer med seg (Ansell & Torfing, 2021, s. 129). Grunner til motstanden kan for eksempel være at aktørene ikke har bidratt nok i designfasen (Evans, 1996, referert i Ansell & Torfing, 2021, s. 129) eller at aktørene har det vanskelig for å gå fra etablert og fast praksis (Pierson, 2004, referert i Ansell & Torfing, 2021, s. 129).

I den forbindelse er det viktig å styrke følelsen av gjensidig avhengighet blant aktørene, fordi høy grad av avhengighet kan fremme innsatsviljen i samarbeidet (Ansell & Gash, 2007, s. 560; Ansell & Torfing, 2021, s. 118). Hvis noen av aktørene uttrykker motstand mot de løsningene som er nødvendig å ha med seg i implementeringen, kan det oppstå et behov for en slags «myk makt» i form av oppmuntring og overbevisning (Nye, 2008, s. 140). Noe som i tillegg kan berolige en opposisjonell aktør kan være å forklare bakgrunnen for, og intensjonen bak de nye løsningene (Ansell & Torfing, 2021, s. 129).

3.5.4 Evalueringsfase

Samskaping handler ikke om å ha et hyggelig samarbeid. Samskaping er tvert imot en mål- og nytteorientert prosess, der siktemålet er forandring av et gjeldende system. Så hvis involverte aktører ikke er seg bevisst om de går i den riktige retningen så vil de kanskje aldri oppnå sine målsettinger. I et samskapingsprosjekt bør aktørene derfor teste sine antagelser og handlinger mot realiteten, dersom de skal lykkes med å produsere offentlig verdi (Ansell & Torfing, 2021, s. 130-131). Evaluering bidrar dessuten til å kontrollere om det manglende

behovet er fylt, og eventuelt om det er samsvar mellom den gjeldende og den ønskede tilstanden (Van der Graaf et al., 2022, s. 55).

Det finnes en rekke metoder eller verktøy for å gjennomføre evaluering av samskaping. Et slikt verktøy er «utviklingsevaluering» (Ansell & Torfing, 2021, s. 131). Michael Patton (2011, s. 7) skriver at utviklingsevaluering er «designed to be congruent with and nurture developmental, emergent, innovative and transformative processes». Utviklingsevaluering består i at aktørene kontinuerlig tester om nye løsninger, prosedyrer og rutiner er gode nok, holdt opp mot de mål og problemformuleringer som har blitt satt. Jevnlig og underveis evaluering i samskapingsprosessene oppmuntrer partene til å stille spørsmål som: er det sikkerhet rundt problemforståelsen, gjør vi det vi sier vi skal gjøre, hva nøyaktig er det som skal oppnås, holder de nye løsningene stand og andre spørsmål av denne typen. Ved å finne svar på og reflektere over ovennevnte spørsmål vil utviklingsevalueringen stimulere til innovativt samarbeid. Siktemålet med utviklingsevalueringen er å drive samskapingsprosessene fremover gjennom kontinuerlig utspørring av blant annet fellesoppfatninger, stilltiende kunnskapsdeling og utbytte. Videre er ikke målet med utviklingsevalueringen å tilskrive enkelte aktører ansvar, men heller å stimulere til gjensidig læring (Ansell & Torfing, 2021, s. 224-226).

Imidlertid oppstår en rekke utfordringer som er knyttet til evalueringen i samskapingsprosjekter. Første utfordring er knyttet til at hver enkel aktør kan ha hver sin oppfatning av hva som utgjør nytte eller kostnad vis-a-vis fellesmålet med samskapingsprosjektet. Den andre utfordringen er relatert til samskapingens utfall, som ikke nødvendigvis har målbare målsettinger. Kvalitative målsettinger er vanskeligere å måle enn de rent kvantitative (Ansell & Torfing, 2021, s. 225). Denne utfordringen er spesielt vanskelig dersom målsettingene med samskapingsprosjektet er langsiktige (Loeffler & Bovaird, 2018, henvist i Ansell & Torfing, 2021, s. 225). Ettersom det ultimate målet med samskaping i byrom er offentlig verdi, kan evalueringen av samskapingens utfall by på problemer.

4.0 Metode

Hensikten med all forskning er å fremskaffe ny kunnskap om virkeligheten (Tuftes, 2018, s. 15). Til forskjell fra dagligdagse erfaringer om virkeligheten, skal forskningsbasert kunnskap i tillegg være ledsaget av systematikk og grundighet. Med andre ord, er det nødvendig å gå metodisk til verks (Johannessen et al., 2016, s. 25). Metoden skal dessuten være åpen og begrunnet for at publikummet skal kunne vurdere kvaliteten på ens forskningsarbeid (Tjora, 2021, s. 264). I dette kapitlet skal vi derfor redegjøre for og begrunne metodevalget for denne masteroppgaven.

I de to første delkapitlene tar vi for oss valg av forskningsstrategi og -opplegg. Neste delkapittel inneholder redegjørelsen for datainnsamlingsprosessen, med tilhørende underkapitler der vi blant annet tar for oss rekrutteringen av informanter fra Tøyen Torgforening. Videre følger en redegjørelse for analysearbeidet vårt. De to siste delkapitlene handler henholdsvis om kvalitet og forskningsetikk.

4.1 Forskningsstrategi

Kvalitative undersøkelser er kjennetegnet ved at man går i dybden på fenomener med det formål å forstå menneskelige praksiser og forståelser (Leseth & Tellmann, 2018, s. 12). Til forskjell fra kvantitativ metode som gir beskrivelser om virkeligheten i form av tall og tabeller, brukes kvalitativ metode til å studere virkeligheten i tekstform (Ringdal, 2013, s. 24).

Valg av forskningsmetode i samfunnsvitenskapelige studier vurderes hovedsakelig ut fra studiens problemstilling, men kan også vurderes ut fra mer pragmatiske forhold som ressurser (Johannessen et al., 2016, s. 95). Forskningserfaring hos den som gjennomfører studiet vil også kunne spille inn ved valg av forskningsmetoden (Holme & Solvang, 1998, s. 73).

Formålet med denne oppgaven er å undersøke hva som kan fremme eller hemme samskappingsprosesser i byrom. Formålet med undersøkelsen er skaffe innsikt i hvordan informantene, både fra den private og den offentlige sektoren, erfarer og opplever

samarbeidet i hver enkelt fase av samskapingsprosessen. Vi vil derfor trenge å gå tett inn på analyseenheter og arbeide i dybden på fenomenet vi skal studere. Til dette vil vi måtte bearbeide en god del tekstlig datamateriale, og vi har valgt å samle inn informasjon ved hjelp av samtale-intervjuer og dokumentstudier. I lys av oppgavens formål og problemstilling har vi valgt å benytte oss av kvalitativ forskningsstrategi. Kvalitativ strategi ble også valgt ut på grunn av vår tidligere erfaring med kvalitativ metode fra bachelorstudier, og da spesielt erfaring med casestudie-design.

4.2 Forskningsdesign

For å svare på problemstillingen «Hvilke faktorer fremmer og hemmer samskapingsprosesser i byrom?» har vi valgt å benytte oss av casestudie-design med Tøyen Torgforening som case. En casestudie kan defineres som en empirisk undersøkelse om et samfunnsfenomen som studeres i sin helhet og i sin virkelige kontekst (Bukve, 2021, s. 121). I vår undersøkelse studerer vi samskaping som et fenomen og den studeres i konteksten av et byrom. Det er videre to viktige kjennetegn ved en casestudie – avgrenset oppmerksomhet mot den konkrete casen og mest mulig detaljert beskrivelse om den (Johannessen et al., 2016, s. 80).

Det første kjennetegnet handler altså om avgrensning. Også Tjora (2021, s. 48) fremhever utbredelsen av case som en form for avgrensning, og definerer case som «en undersøkelse som benytter en allerede eksisterende grense for hva og hvem undersøkelsen inkluderer og ekskluderer». I og med at en slik avgrensning er praktisk og ressursbesparende, falt valget på Tøyen Torgforening som case.

Det andre kjennetegnet ved en casestudie knytter seg på sin side til den dybden og innsikten som karakteriserer kvalitativ forskningsstrategi, og som gir en høy detaljnivå. Når det er sagt, er slike former for datagenerering som observasjon, intervjuer og dokumenter mest vanlig, og som kan kombineres. Felles for datainnsamlingsmetodene i en casestudie er likevel at de skal være tids- og stedsavhengige, noe som betyr at casen studeres i en setting (Johannessen et al., 2016, s. 81). Casestudier er dessuten godt egnet når formålet er å få en forståelse av handlinger og prosesser om fenomenet man studerer (Andersen, 2013, s. 25), noe som faller inn under siktemålet i vårt forskningsbidrag.

Vi valgte Tøyen Torgforening som case fordi den passet oss godt med hensyn til både tid og sted. På tidspunktet da vi startet undersøkelsen, nærmet samskapingsprosjektet deres seg slutten og hadde såvidt påbegynt evalueringsfasen. Det at undersøkelsen vår falt sammen i tid med foreningens opphørsår, førte til at informantene hadde samskapingsprosjektet “ferskt i minnet”. Videre gjorde den nære beliggenheten til Tøyen Torg oss fleksible med hensyn til oppmøte. Vi valgte casestudie-design både av metodefaglige og pragmatiske årsaker.

4.3. Datainnsamling

I dette delkapittelet skal vi redegjøre for metodene som ble benyttet til å samle inn datamaterialet. På bakgrunn av den kvalitative forskningsstrategien har vi valgt å benytte oss av semi-strukturerte intervjuer og dokumentstudier. En kombinasjon av disse to datainnsamlingsteknikker vil kunne gi en mest mulig utfyllende bilde av problemstillingen.

4.3.1. Dokumentstudier

Til gjennomføring av denne studien har vi samlet inn en del dokumenter av forskjellig slag, og brukt relevant informasjon der som grunnlag for data. Dokumentstudier er en form for kvalitativ datagenerering der det i hovedsak brukes dokumenter som er produsert til andre formål enn forskning. Dokumentene kan både være casespesifikke og generelle (Tjora, 2021, s. 195–196). Av de casespesifikke dokumenter har vi benyttet oss av foreningens vedtekter og foreningens sluttevalueringsrapport. Disse har gitt oss relevant informasjon om virksomhetens organisering og erfaring. Foruten de casespesifikke dokumenter har vi også fått bruk for dokumenter av mer generell art, slike som avisartikler som omhandlet TTF.

4.3.2. Intervjuer

Intervjuer er den mest utbredte formen for innsamling av data i den kvalitative forskningsstrategien og egner seg spesielt til å studere meninger, holdninger og erfaringer (Tjora, 2021, s. 127-128). Også i vår studie utgjør informasjonen vi fikk gjennom intervjuer, mesteparten av datainnsamlingen. Det kvalitative intervjuet er karakterisert ved å ha et bestemt struktur og formål (Kvale & Brinkmann, 2009, referert i Johannessen et al., 2016, s.

145). Strukturen på intervjuguiden kan derimot variere betraktelig. I lys av problemstillingen har vi valgt å benytte oss av såkalt semistrukturert intervju som datainnsamlingsteknikk. Et semistrukturert intervju tar som utgangspunkt en overordnet intervjuguide. Spørsmål, temaer og rekkefølgen på spørsmålene kan derimot variere (Johannessen et al., 2016, s. 148). Vi har en åpen problemstilling, som i tillegg rommer et spekter av ulike samarbeidende aktører. Intervju av denne typen ga oss mulighet til å tilpasse guiden tematisk til hver enkel aktør. Ikke minst anså vi semistrukturerte intervjuer for å være mest egnet til å variere spørsmålene etter hvert som vi fikk nok av samstemt informasjon. Ettersom semistrukturerte intervjuer er fleksible, til sammenligning med de strukturerte, kunne vi bevege oss utenfor intervjuduiden for å grave dypere i enkelte spørsmål (Ringdal, 2013, s. 243). Denne fleksibiliteten tjente også sin hensikt med tanke på den komplekse naturen som er samskappingsprosesser iboende.

I og med at semistrukturert intervju ble benyttet i vår studie, foregikk som sagt intervjuene på noenlunde forskjellig vis. Ringdal (2013, s. 243) får frem at åpenheten som denne typen intervju legger opp til, kan svekke sammenligningsgrunnlaget for studien. Det må i så fall påpekes at selv om spørsmålene vi stilte til informantene varierte, var det fortsatt en viss grad av standardisering ved at sentrale spørsmål var stilt likt til samtlige informanter. Faren for å miste mulighetene til sammenligning var dermed bøtet på ved å velge semistrukturerte intervjuer. Avhengig av hvor mye tid informantene hadde til disposisjon varte intervjuene fra 40 til 90 minutter.

4.3.3. Utvalg av informanter

I kapittel 4.2 har vi allerede diskutert den naturlige avgrensningen av en casestudie, som i vårt tilfelle er Tøyen Torgforening. Ettersom medlemmene i foreningen er mange, skal det videre velges ut informanter som kan uttale seg på en reflektert måte om det fenomenet som studeres. En slik utvelgelse er strategisk og er hovedregelen i kvalitativ forskningsstrategi (Tjora, 2021, s. 145). Strategisk utvelging innebærer for det første å bestemme den hensiktsmessige målgruppen, på bakgrunn av problemstillingen. For det andre skal det velges ut personer fra denne målgruppen som direkte skal delta i undersøkelsen (Johannessen et al., 2016, s. 117).

I tråd med problemstillingens fler-aktørperspektiv, er målgruppen for undersøkelsen det aktørbildet som konstituerer Tøyen torgforeningen: gårdeiere, leietakere, bydelen og beboere. Ved å rette søkelyset mot flere aktører, gir det oss muligheten til å løfte frem den variasjonen problemstillingen vår etterspør (Tjora, 2021, s. 146). Det bør samtidig påpekes at selv om en slik utvalgs-kriterie ikke nødvendigvis er representativt, kan den bidra med innsikt om fenomenet fra de ulike aktørers ståsted (Jacobsen, 2015, s. 181).

Da vi videre skulle velge ut personer fra de valgte målgrupper til intervju, var vi interessert i de personer som var involvert i samskapingsprosesser på torget. Det var hovedsakelig medlemmer i foreningens styre som deltok i samskapingen på torget, og som derfor satt inne med informasjon som kunne gi relevante data til undersøkelsen vår. Ettersom antallet medlemmer i styret kun var åtte personer, med to representanter fra hver aktør, betydde det at mulighetene til rekruttering ble betydelig begrenset. Det som vanskeliggjorde rekrutteringsprosessen ytterligere var at kun et fåtall av de aktive medlemmene ønsket å stille opp til intervju. Vi har for eksempel ikke klart å rekruttere noen av gårdeiere, og dessuten var det kun en leietaker som stilte opp. Det representerer følgelig en svakhet i studien at utvalget ikke ble strategisk. På grunn av vanskelighetene med å skaffe informanter innenfor de opprinnelig fastsatte målgruppene, vil vi heller kategorisere utvalget vårt som et tilgjengelighetsutvalg. Denne mangelen ble delvis løst ved at vi senket terskelen til å inkludere både eksisterende og forhenværende styremedlemmer. I tillegg har vi inkludert et par andre personer utenfor styret, men som likevel hadde tilknytning til samskapingsprosessene på Tøyen Torg. En slik bredere sammensetning av informanter var egnet til å fylle gapene, samt gi oss et mer konsistent datamateriale om fenomenet vi studerte. Etter en iherdig innsats klarte vi å skaffe så mange som åtte betydningsfulle informanter, slik det fremgår av tabell 1 under.

Tabell 1. Oversikt over utvalg

Informant	Kommunikasjonskanal	Intervjulengde
Bydelsrepresentant-1	Fysisk	51 min
Bydelsrepresentant-2	Fysisk	36 min
Bydelsrepresentant-3	Telefon	28 min
Beboer-1	Fysisk	36 min
Beboer-2	Teams	17 min
Ansatt-1	Teams	42 min
Ansatt-2	Telefon	20 min
Leietaker-1	Teams	41 min

4.4. Om analysen av intervjuer

Den kvalitative analysen har som mål å få økt kunnskap på det spesifikke feltet det forskes på, gjennom datareduksjon, datapresentasjon og konkludering (Ringdal, 2013, s. 249).

Analyse som begrep kan forstås som en metode som går ut på å løse opp en helhet i mindre elementer. Men de kvalitative dataene blir ikke meningsfulle av seg selv. Disse må i tillegg tolkes av forskeren ut fra dens forforståelser. Tolkning betyr i denne sammenheng å sette dataene inn i et større sammenheng. Det dreier seg om å ta utgangspunkt i vedkommende teori, og å se funnene opp mot denne teorien. (Johannessen et al., 2016, s. 161-162).

Før vi satt i gang med analysen, hadde vi transkribert alle intervjuer på forhånd. Som første steg i analysen, kodet vi all datamateriale slik at det lå så nært informantenes utsagn som mulig. Vi brukte altså datanære koder som i større grad gjenspeilet det konkrete innholdet i intervjuene. Ettersom målgruppene for studien var ulike aktører, var det spesielt viktig for oss å avdekke nyanser og distinksjoner i de ulike informantenes utsagn. Foruten det, kan

slike «empirinnære» koder være egnet til å redusere påvirkningen av våre forventninger og forforståelser som vi har fra tidligere teori (Tjora, 2021, s. 218). Fordelen med datanære koder er i så henseende at det gjør enklere å oppdage *uventede* mønstre og sammenhenger (Johannessen et al., 2018, s. 290).

Etter datamaterialet var ferdig kodet, organiserte vi kodene ved å gruppere dem tematisk i kategorier. Til dette brukte vi en datamatrise, som i sin tur ga oss mulighet til å sammenstille analysedataene. Vi har dermed tatt i bruk tematisk analyse. Problemstillingene i analysen av intervjuene har spilt en viktig rolle, ved at kategoriseringen av kodene gikk side om side med teorien om samskappingsprosesser. Denne fremgangsmåten forenklet arbeidet vårt med å justere problemstillingen underveis i studien (Johannessen et al., 2018, s. 296).

4.5 Studiens kvalitet

Innen kvalitativ forskning benyttes gyldighet (validitet), pålitelighet (reliabilitet) og generaliserbarhet som kvalitetskriterier på undersøkelser (Tjora, 2021, s. 259). I det følgende vil vi redegjøre for de tre kvalitetskriterier hver for seg.

Gyldighet som kvalitetskriterie viser til forbindelsen mellom det fenomenet som studeres og det datamaterialet som samles inn. Denne forbindelsen handler om i hvilken grad våre fremgangsmåter og våre funn på en presis måte reflekterer formålet med denne studien og representerer virkeligheten (Johannessen et al., 2016, s. 232). Innen kvalitativ forskningsstrategi kan gyldighet by på utfordringer på grunn av sin fortolkende tradisjon (Tjora, 2021, s. 260). Under intervjuene har vi tilstrebet å få en mest mulig samsvarende forståelse av begrepsbruk med informantene. Blant annet har vi spurt samtlige informanter om hva de legger i begrepet samskaping, noe som ga oss en pekepinn om hvordan koordinere intervjuet underveis. I situasjoner med uklarheter har vi stilt oppfølgings spørsmål, og andre ganger har vi presisert spørsmål ytterligere for informantene. Disse tiltak har etter vår mening bidratt til å styrke gyldigheten på undersøkelsen. På den andre siden er det slik at samskappingsprosesser i praksis skiller seg markant fra teorien, noe som kan ha gitt opphav til avvik i kommunikasjonen under intervjuene. Ifølge Ringdal (2013, s. 251) består analysen i å «abstrahere fra utsagn som gir mening for informantene, til

utsagn som gir mening for forskeren». Mye av analysearbeidet har dermed bestått i å plassere informantens utsagn i sine respektive faser av samskapskapingsprosessene, gjennom vår egen fortolkning. For å motarbeide mulige uoverensstemmelser har vi vurdert om spørsmålene som vi stiller til informantene er treffende nok for det fenomenet vi studerer.

4.5.1 Pålitelighet (reliabilitet)

For enhver undersøkelse er målet å oppnå mest mulig pålitelige data, og dermed også høy pålitelighet. Ideelt sett skal uavhengige undersøkelser av ett og samme fenomen gi nøyaktig samme svar. Men i virkeligheten vil det oppstå feil under innsamlingen og bearbeiding av datamaterialet (Holme & Solvang, 1998, s. 153). Til forskjell fra kvantitative undersøkelser, der det finnes gode verktøy til å teste reliabiliteten, er dette kvalitetskriteriet mindre kritisk i undersøkelser der det brukes kvalitative data. Det er hovedsakelig tre grunner som forklarer mindre strenge krav til pålitelighet i kvalitative forskningsstrategier – ikke strukturerte datainnsamlingsteknikker, kontekstavhengighet og forskerens erfaringsbakgrunn (Johannessen et al., 2016, s. 231–232). Når det angår datainnsamlingsteknikk har vi som omtalt i kapittel 4.3 brukt semistrukturerte intervjuer og dokumentstudier. Kombinasjon av de to kan i prinsippet gi et mer utfyllende bildet av undersøkelsen. Sluttevalueringsrapporten som vi fikk fra bydel Gamle Oslo var spesielt betryggende å gå gjennom, da vi så at praksisen som var beskrevet der, stemte godt overens med de data som vi selv har samlet inn i forkant. Videre har konteksten vært av spesiell betydning i denne undersøkelsen. Som nevnt i kapittel 4.2 studeres en case i sin virkelige kontekst. Tøyen Torgforening er et pilotprosjekt og er første av sitt slag. Samarbeidsformen i foreningen var ny for aktørene, og vi opplevde under intervjuene at en del informanter var usikre om sine utsagn. Det resulterer følgelig i mindre troverdige data, og kan trekke påliteligheten i undersøkelsen noe ned. Til slutt er forskerens erfaringsbakgrunn og forskerens individuelle egenskaper av betydning. Som en gjentakelse av det vi har nevnt innledningsvis i dette delkapittelet, og sagt på annen måte: ville resultater blitt de samme dersom samme undersøkelse hadde vært utført av en annen forsker? I denne sammenheng er våre faglige og hverdagslige forforståelser et viktig element (Tjora, 2021, s. 279). I arbeidet med denne studien har teorien om samskaping hatt stor

innvirkning på våre forforståelser om dette fenomenet, noe som i sin tur virket inn på datainnsamlingen. Ikke bare har våre forforståelser om samskapingsprosesser gitt seg utslag i spørsmål i intervjuguiden, men visse forforståelser har også ubevisst rettet oppmerksomheten mot ting i datainnsamlingen som senere skulle vise seg å være av mindre betydning enn vi først antok. Som et eksempel i vår undersøkelse kan vi nevne feilaktig forforståelse om samskapingsprosesser i den konkrete casen. Det viste seg å være mye mer annerledes når gjennomført i praksis. Vi har derfor underveis i datainnsamlingen gjort enkelte justeringer i intervjuguidene.

4.5.2 Generaliserbarhet

Problemstillingen i vår studie spør om hvilke faktorer som fremmer og hemmer samskapingsprosesser i byrom. Når vi i forskningen arbeider induktivt, fra det spesielle til det generelle, oppstår spørsmålet om resultater fra vår casestudie kan være gyldige i lignende situasjoner (Dalland, 2010, s. 126). Sagt på en annen måte knytter spørsmålet om generaliserbarhet seg til hvorvidt forskningen er relevant utover de data som faktisk er undersøkt (Tjora, 2021, s. 260). Alternativt, hvorvidt forskningen vår vil være overførbart til andre steder (Tjora, 2021, s. 267)

I denne studien er målet i første rekke å oppnå ny kunnskap knyttet til samskapingstemaet. Det er begrenset med forskning om samskaping i byrom, spesielt når det angår samarbeid i samskapingsprosesser på et torg. Vi antar at enkelte generelle mønstre fra våre funn vil likevel gå igjen for lignende samskapingsprosjekter andre steder. Kunnskapen fra denne studien kan også være relevant for fremtidige studier på dette feltet.

4.6 Forskningsetiske hensyn

All forskning som involverer mennesker, herunder studentforskning, fører med seg etiske komplikasjoner (Furseth & Everett, 2020, s. 144). I samfunnsvitenskapelige undersøkelser er forskeren pliktet til å gjøre noen etiske overveielser til gjennomføring av studie og datainnsamling (Jacobsen, 2015, s. 45). Et viktig hensyn forskeren må ivareta er kravet om at informanten ikke skal komme til skade eller oppleve ubehag i løpet av studien (Tjora, 2021,

s. 187). Informasjon som er innsamlet i vår case blir ikke ansett til å være av følsom karakter.

I forkant av intervjuene mottok alle informantene et informasjonsskriv (Vedlegg 4) på e-post. Informasjonsskrivet inneholdt informasjon om formålet med prosjektet, informantens rettigheter, informasjon om oppbevaring av personopplysninger, hva de skal brukes til og anonymisering. Informantene ble også informert om deres rettigheter muntlig i forkant av intervjuet. Samtykkeerklæring om å delta i studien ble underskrevet skriftlig eller gitt muntlig før vi gikk i gang med intervjuene. I tillegg ble alle informantene før intervjustart spurt om tillatelse til å ta lydopptak og transkribere intervjuet. Enhver informant ga oss sitt eksplisitte samtykke.

Et annet viktig hensyn er sikring av anonymitet. Informantene i undersøkelsen har blitt anonymisert ved at det kun kommer frem hvilken gruppe informantene representerer. Vi har utelukket å ta med informasjon om aktørene er nåværende eller tidligere styremedlemmer, eller om de er nåværende eller tidligere ansatt. Vi har også utelatt å konkretisere hvorvidt informantene fra bydelen var politikere eller hadde en administrativ stilling. Det etiske prinsippet om anonymisering kan i noen tilfeller være vanskelig å garantere, for eksempel der det er tale om en liten case (Tjora, 2021, s. 191). Personer som har god kjennskap til TTF kan muligens indirekte identifisere noen informanter. Dette ble deltakerne i studien informert om i informasjonsskrivet. Et annet etisk hensyn er kravet til å bli korrekt gjengitt (Jacobsen, 2015, s. 47). For å sikre dette hensynet ble det tatt lydopptak på alle intervjuene og de ble deretter transkribert. Undersøkelsen bak denne masteroppgaven er meldt inn og godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD) (Vedlegg 3).

5.0 Analyse og diskusjon

I analysen som følger vil vi presentere funn av fremmere og hemmere fra datainnsamlingen, som skal analyseres strukturert etter fasene i samskappingsprosessen. Som vist tidligere i det teoretiske rammeverket kan samskappingsprosessene deles inn i fire faser: initieringsfasen, designfasen, implementeringsfasen og evalueringsfasen. Faseinndelingen kan være løs og tilbakevendende med med flytende overganger og kommer ikke nødvendigvis etter

hverandre. Til slutt skal vi diskutere hvilke av våre funn kan være overførbare til samskappingsprosesser andre steder.

5.1 Initieringsfase

I denne delen vil vi analysere og diskutere funn i initieringsfasen, delt opp i tilhørende underfaser i tråd med det tilsvarende teoretiske rammeverket. Initieringsfasen består av problematisering, rekruttering og tilrettelegging av samarbeid.

5.1.1 Problematisering

Samskaping er en problemdrevet prosess som krever samarbeid med andre aktører, og som i tillegg forutsetter at det skapes offentlig verdi (Ansell & Torfing, 2021, s. 109). Altså må det finnes et problem eller et behov som stimulerer til samskapingen. Som Mulgan (2016, henvist i Van der Graaf et al., 2022, s. 47) sier, så oppstår problematiseringen generelt sett ut fra et behov som ikke er blitt fylt. Også i vår case har TTF blitt til gjennom en gradvis problematisering. Bakgrunnen for dannelsen av TTF kan strekkes tilbake til år cirka 2009, da Tøyen Torg og området rundt var preget av fraflytting. Gårdeierne slet noe med å fylle opp lokaler og mange av næringslivsaktører mistet en del kunder. Torget var generelt lite livlig og lite attraktivt (Brattbakk et al., 2015, s. 18). I 2018 ble TTF stiftet på initiativ fra gårdeierne, og meningen var denne gangen å få til et samarbeid med hovedaktører på Tøyen Torg som alle skulle være likeverdig representert i styret. Formålene til TTF er gjengitt i dens vedtekter, og de to første setningene lyder som følger: «Tøyen Torgforening har som formål å sikre at Tøyen Torg forblir et attraktivt, levende, åpent og godt besøkt torg – for nabolaget, bydelen, gårdeiere og alle som driver nærings- og kulturvirksomheter rundt torget. Foreningen skal bidra til et tett og godt samarbeid mellom de ulike interessentene, i den fremtidige utviklingen av torget». Noen av informantene våre bruker i tillegg ordene «vitalisering» eller «urbanisering» for å beskrive målsettingene til TTF. Det er iøynefallende at det gamle Eierforumet og eksisterende TTF i bunn og grunn deler samme formål – vitalisering. Derimot bruker TTF ordet «forblir» i sine vedtekter, noe som tyder på at torget allerede er vitalisert og at oppgaven er som et minimum å opprettholde eksisterende nivå av

vitaliseringen, jamfør sitatet «den fremtidige utviklingen av torget». Foruten det, er «tett og godt samarbeid» et annet aspekt ved formålene til TTF.

Historielinjen til Tøyen torg kan tyde på at opprinnelige problemer fra cirka tretten år tilbake i tid munner ut i de målsettingene slik de er formulert i vedtektene til TTF. Det lar seg ikke nekte at problemer og målsettinger henger tett sammen. Forbindelsen mellom problemer og målsettinger er dessuten forutsatt i litteraturen om samskaping (Van der Graaf et al., 2022, s. 47). Det vil si at problematiseringen «smitter over» på målsettingen. Det er lett å merke seg at målsettingene til TTF er noe vidt formulert, jamfør ord som «attraktivt» og «levende». Formuleringer som dette, fremstår å falle inn under kriteriet for uregjerlige problemer som vi har beskrevet i teorikapittelet. Siden samfunnsproblemer er vanskelig å definere, herunder at deres årsaker er komplekse, kan dette resultere i vide og motstridende målsettinger (Ansell & Torfing, 2021, s. 18). I TTF sitt tilfelle anser vi motstridigheten i å bestå i at målet om å gjøre torget best mulig for alle aktører kan være utfordrende å jobbe mot.

Samtidig kan det vise seg å være gunstig å formulere vide målsettinger. I sin casestudie av hvordan offentlige organisasjoner kan formulere problemstillinger, argumenterer Bryson et al., (2002, s. 575) for at ledelsen bør identifisere overlappende interesser hos de ulike aktører, og plassere dem i en noe vid men samtidig «vinnende argument» i form av en målsetting. På denne måten kan aktører med motstridende interesser forene krefter i et felles samarbeid. Her får bydelsrepresentant 1 frem poenget med å samle ulike interessenter rundt en felles problemstilling, aller best: «Altså det at du setter sammen ulike aktører som har en felles problemstilling, en felles interesse altså rundt et sted». Videre utvider informanten budskapet: «Hvis man på en eller annen måte greier å finne sammen for å ta et ansvar for helheten da, for et byrom, så tenker jeg at Tøyen Torgforening har vært iallfall en start for bydelen å få erfaring med å jobbe i et sånt fleraktør-perspektiv da. Det er liksom mer enn et sånt offentlig-privat samarbeid, (...) altså sånn byutvikling egentlig». Det at TTF valgte en vid og tiltalende formulering av målsettingen kan virke fremmede for samskappingsprosesser ved TTF.

Det er først når en anerkjenner den underliggende naturen til problemet at en kan identifisere de beste måtene å angripe dem på, slik Bason (2010, s. 44) uttrykker det. Med

tiden «innså» gårdeierne på Tøyen Torg at samarbeid med andre aktører er veien å gå. Rop etter samarbeid er en måte å anerkjenne kompleksiteten av problemene på, og etter alt å dømme engasjerte gårdeierne et mangfold av aktører som et tilsvarende på den kompleksiteten som gårdeierne stod overfor (Head & Alford, 2015, s. 728). En av initiativtakerne til TTF får frem budskapet i samarbeidet: «(...) forening som skulle jobbe i felleskap (...) sånn best for hele torget». Basert på denne uttalelsen og formål i vedtektene, ser det ut til at initiativtakerne til TTF valgte en positiv visjon der fokuset var at alle aktører ville være tjent med samarbeidet. Ansell og Torfing (2021, s. 116) hevder at en slik oppfordring til andre aktører om å skape et bedre samfunn er en viktig og motiverende faktor. I tillegg skaper visjoner interesse og begeistring (Miljøverndepartementet, 2000, s. 20). Det at initiativtakerne valgte en slik oppmuntrende tilnærming, fremfor en problemrettet tilnærming, kan derfor virke fremmende for samskappingsprosessene ved TTF. I tillegg har TTF en egen strategi for stedsutvikling og aktivisering på torget (Aagestad, 2022), som inkluderer konkrete forslag til hvordan torgforeningen kan gå frem for å realisere sine målsettinger. I strategien er også motto blitt brukt, slike som «morgendagens torg» og «tøyenske verdier». Slike strategier virker gunstig for innovasjon der flere aktører samarbeider (Bason, 2010, s. 91). I sitt artikkel om samskaping skriver Lund (2018, s. 5) at fra et offentlig perspektiv er samskaping sett på som en strategi rettet på å finne løsninger for komplekse samfunnsproblemer. Forekomsten av en egen strategi, peker dermed klart i retning av fremmede forhold for samskappingsprosesser i TTF.

5.1.2 Rekruttering

De målsettinger som setter samskappingsprosessen i gang, bestemmer grunnlaget for hvilke aktører identifiseres som potensielle deltakere i samskappingsprosjektet (Ansell & Torfing, 2021, s. 112). Det legges vekt på rekruttering av relevante og berørte aktører (Van der Graaf et al., 2022, s. 48). I vid forstand kan rekruttering av aktører defineres som «the process by which an organisation involves people who may be affected by the decision it makes or can influence the implementation of its decisions» (Stephens & Martin, 2019, s. 176). Ser vi nærmere på den siterte definisjonen kan frasen «may be affected» tilsvare berørte aktører, mens frasen «can influence the implementation» kan tilsvare relevante aktører. Ansell og

Torfinn (2021, s. 112) utdyper nærmere hva som ligger i relevante og berørte aktører.

Berørte aktører er de som står overfor konsekvensene av den samskapte løsningen, enten i form av nytte eller i form av tap. Relevante aktører omfatter derimot de aktører som med sine praksiser, ressurser og ideer kan hjelpe å forstå de utfordringer man står overfor, samt å designe og implementere de løsninger man kommer frem til gjennom samarbeid med disse aktørene. I forbindelse med dannelsen av partnerskap, bør det ifølge Gray og Purdy (2018, kap. 5) i tillegg differensieres mellom representanter for de ulike aktørene og aktørene som helhet. I det følgende kommer vi derfor til å skille mellom selve aktører og deres representanter i styret.

Personer som skulle representere de ulike aktørene i styret, ble engasjert på forskjellige måter. Vi har ikke informasjon om hvordan valget falt på gårdeier-representanter, men det vi vet er at to gårdeiere representerer seg selv og de to resterende gårdeiere på Tøyen Torg.

Når det gjelder rekrutteringen av beboer-representanter, uttalte bydelsrepresentant 1 seg slik om rekrutteringen: "Vi hadde en større kommunikasjons- og informasjonskampanje utad i lokalmiljøet. Annonserte på t-banen, annonserte på Deichman, K1, og sendte e-post til organisasjoner som områdeløftet jobbet med lokalt, også sa vi, vi skal lage en Torgforening". Av dokumentet fra bydelsadministrasjonen (2018) fremkommer at følgende egenskaper ble vektlagt hos aktuelle kandidater: sterk tilknytning til Tøyen og lokalmiljøet, interesse i å skape trivsel, kreativitet og engasjement, og kapasitet til å jobbe med utviklingen av Tøyen Torg. Det ble også lagt vekt på variasjon i alder og bakgrunn i sammensetningen av representantene i styret. Bydelsrepresentant 1 utdyper disse kriteriene nærmere: "valgkomiteen har vært opptatt av å få opp kandidater som er genuint interessert i å få opp aktiviteter, som har et bredt nettverk, som har en lokalforankring, kjenner til Tøyen og Tøyens befolkning, utfordringene her". Foruten selve kriteriene, beskriver beboer 1 kort rekrutteringsprosessen: «Vi peker ut kandidater som er aktuelle, vi gjennomfører intervjuer og velger de vi tror er passende». Det at TTF har en egen valgkomitee og dessuten har en grundig tilnærming til hvilke personer som skal representere beboerne som aktør, anskueliggjør at TTF tar spørsmålet om representativitet på en seriøs måte. Dette indikerer

at representantene for beboerne har en forankring i nabolaget, jamfør også informantenes ordbruk «lokalforankring», «genuint interessert» med videre. Gray og Purdy (2018, kap. 5) hevder at representativitet er et viktig steg i engasjeringen av aktører for et vellykket partnerskap. Dessuten vil en engasjert representant kunne være en viktig ressurs for samskapingen i TTF. Den seriøse tilnærmingen til valget av styremedlemmer i TTF fremstår derfor å være en fremmede faktor i samskappingsprosessene.

Vi går så over og ser på inkluderingen av beboerne som en aktør. Som nevnt innledningsvis, er målsettinger bestemmende for hvilke aktører som blir regnet som berørte og relevante. Av formålsparagrafen i vedtektene fremgår: «Gjennom inkluderende og kunnskapsbyggende aktiviteter skal foreningen bidra (...) sterkt til å gjøre Tøyen til et enda bedre sted å bo, jobbe, oppholde seg (...)». Ettersom de aktiviteter som TTF arrangerer på torget åpenbart angår mennesker som bor i nærområdet, kan beboerne karakteriseres som berørt aktør. Videre kan beboerne potensielt være i stand til å påvirke implementeringen av de valgene som fattes av foreningen. Begrunnelsen er at beboerne kan blant annet ha klare interesser i saker som står på spill, de er eksperter i sine egne liv, de kan avdekke hverandres behov eller bringe gode ideer til samskaptede løsninger (Ansell & Torfing, 2021, s. 112). Av dette følger at beboerne sitter inne med kunnskap som de andre aktørene kan dra nytte av. Dermed er beboerne, foruten å være en berørt aktør, også er en relevant aktør å ha med i foreningen. Når det er sagt, ville det vært nærmest utenkelig ikke å inkludere beboerne i samskappingsprosesser i byutviklingssammenheng. Dette kan begrunnes i demokratiske aspekter som bruksmangfold og medvirkning, som Hanssen og Millstein (2021, s. 38) identifiserer ved offentlige byrom, slik som tidligere beskrevet i kapittel 3.2 om offentlige byrom.

En kan derimot stille spørsmål ved hvor tidlig i samskappingsprosessen beboerne har blitt involvert. Van der Graaf et al. (2022, s. 25) påstår at innbyggerne må involveres i samskapingen helt fra begynnelsen, da uten å spesifisere det nærmere tidspunktet. I vår case satt TTF i gang med rekrutteringsprosessen, ifølge bydelsrepresentant 1, først etter at vedtektene var dannet og etter at første generalforsamling fant sted. I lys av TTF sin virksomhetstid på hele tre år, er tidsrommet fra TTF ble etablert til beboere er blitt involvert,

marginal, noe som gir oss grunnlag for å hevde at beboerne ble involvert ganske tidlig i samskappingsprosjektet. På den annen side kan det spørres om det fremdeles er slik at initiativtakere til TTF burde involvere beboerne i utforming av vedtektene sammen med formålsparagrafen. Tidligere forskning tyder på at det er tilfellet. I sin gjennomgang av tidligere casestudier av samskapende prosesser i Finland i perioden 2014-2019, konkluderer Leino og Puumala (2021, s. 796) med at innbyggerinvolvering bør finne sted allerede fra politisk agendasetting, da dette kan åpne veier for deltakende demokrati. Igjen, henger dette sammen med viktigheten av de fem demokratiske aspektene i offentlige byrom. Dermed kan det være hemmende for samskappingsprosessene i TTF at beboerne ikke ble involvert allerede fra tidspunktet da initiativtakerne dannet vedtektene sammen med formålsparagrafen.

Representantene for bydelen ble valgt inn i styret på en annen måte. En avveining ble gjort om bydelens representanter skulle komme fra administrasjonen eller bydelsutvalget. For å sikre demokratihensyn på torget og læring i bydelsorganisasjonen ble det besluttet å inkludere en representant hver fra administrasjonen og bydelsutvalget Gamle Oslo (Bydel Gamle Oslo, 2018). Representanter fra bydelen ble naturlig nok engasjert gjennom deres stilling. Da samskaping har innslag av demokrati, kan en slik tilnærming være positiv for samskappingsprosessene i et byutviklingskontekst. På den annen side, påpekte bydelsrepresentant 2 at det kan være forvirrende å være representant for bydelen i styret. Informanten beskriver det slik: "det var litt sånn vanskelig rolle å ha (...) Når du sitter i et sånt styre så skal det jo representere styret, men samtidig så var jeg liksom folkevalgt og de hadde pekt på meg som representant inn for bydelsutvalget (...) også var det en byråkrat fra bydelen som var med inn der. (...) det var litt vanskelig å vite hvilken hatt man har på seg, eller hvem man skal representere inn i det styret". Bydelsrepresentant 3 er også inne på denne problemstillingen: «Og da har jo kommunen også en forvalterrolle som kanskje kan komme i konflikt da med næringsaktørene og det kan oppleves som at man blir veldig sånn premissgivende inne i et samarbeid». Ifølge Morris og Miller-Stevens (2016, s. 189) er rolleforvirring en mulig faktor bak organisatorisk tilbakegang. Dette tyder på at en uklar rolle kan være en hemmende faktor for samskappingsprosessene, og at det kan være behov for å spesifisere den ytterligere (Van der Graaf et al., 2022, s. 22).

Vi går dermed over til å se på hvorvidt bydelen er en relevant og berørt aktør. I litteraturen om samskaping fremheves det at samskapingen som oftest blir initiert av offentlige aktører. Dette begrunnes med at det offentlige innehar de nødvendige midler som ressurser, kapasitet, autoritet og legitimitet (Ansell & Torfing, 2021, s. 109). På spørsmålet om hvorfor det var viktig for gårdene å ha med bydelen inn i prosjektet, reflekterte bydelsrepresentant 2 slik: "Jeg tror det var viktig for gårdene å ha med en seriøs aktør, som bydelen, for å gi litt legitimitet". Viktigheten av politiske støtte og forankring påpekes av bydelsrepresentant 1: "(...) også gjør jo ikke vi noe uten at det er politisk forankring". Samme informant nevnte også at det skjedde en slags formalisering av prosjektet ved å involvere bydelen. Dermed er det klare paralleller mellom litteraturen og informantens uttalelser. Det er viktig å merke seg at bydelen ble involvert i TTF fra starten av, til sammenlikning med leietakerne og beboerne som ble rekruttert først i etterkant av avtalen mellom gårdene og bydelen. Dette tyder på viktigheten av å ha med offentlig aktør med i byutviklingsprosjektet, for gårdene. Ansell og Torfing (2021, s. 113) fremhever dessuten viktigheten av ressurser, makt og interesse hos den enkelte aktør, som kan være avgjørende for å finne løsninger til prosjektet. Bydelen scorer høyt på hver av disse punktene, noe vi også fikk bekreftet under intervjuene. Følgelig er bydelen å anse som en relevant aktør å ha med i TTF. Men bydelen er også en berørt aktør, fordi aktivitetene i regi av TTF skjer på gategrunnen på torget som bydelen har ansvaret for (Vestby et al., 2019). Det er positivt å ha med den offentlige aktøren, grunnet legitimiteten og de nødvendige midler som bydelen bidrar med. Bydelens deltakelse kan derfor være fremmede for samskappingsprosessene i TTF.

Den fjerde og siste aktøren i foreningen er leietakere. Er leietakere en berørt og relevant aktør? En del informanter har signalisert at leietakerne er skeptiske til revitaliseringen av Tøyen Torg da dette kan føre til stigende leiepriser. Dermed hersker det ingen tvil om at leietakerne er en berørt aktør. Leietakerne er også å anse som en relevant aktør å rekruttere inn i TTF, fordi butikkene og serveringsstedene har en fast tilknytning til Tøyen Torg og kjenner torget godt. Herunder er det rimelig å anta at de kan bidra med verdifulle ressurser og ideer, ettersom de kan inneha kunnskap om hva som vil fungere og ikke. Våre informanter har sagt at leietakere kan gjennomføre egne forberedelser i forkant av

arrangementer, eksempelvis i form av å rydde torget, kjøre egne kampanjer eller lignende. Dermed er leietakerne også i stand til å påvirke implementeringen av nye løsninger. Alt i alt er leietakerne en relevant og berørt aktør som er viktig å engasjere i foreningen. Det og å ha med en slik aktør i foreningen kan virke fremmende for samskapingsprosessene i TTF.

Basert på de opplysninger vi har, blir representantene for leietakere rekruttert i styret gjennom forespørsel fra styreleder. Leietaker 1 sier: «Jeg ble spurt, ja». Vi har ikke noe datagrunnlag for å diskutere spørsmål knyttet til representativiteten, eller hvorvidt representantene har forankring i leietaker-kretsen.

5.1.3 Tilrettelegging av samarbeid

I vedtektene til TTF står følgende om samarbeid i formålsparagrafen: «Foreningen skal bidra til et tett og godt samarbeid mellom de ulike interessentene, i den fremtidige utviklingen av torget».

Når ulike aktører kommer sammen for å samarbeide om å finne nye løsninger på komplekse problemstillinger over en lengre periode, tar den enkelte aktør stilling til hvor mye av sin tid og energi den vil bruke på dette samarbeidet. Aktørene vurderer hverandres vilje til å samarbeide, investere ressurser, overkomme konflikter, lytte til nye forslag og ideer, komme til enighet, og ikke minst vurderer aktørene hvorvidt prosjektet vil bringe positive resultater. I denne rekken av vurderinger vil forhold som tillit, makt og interesser være av betydning, men også andre forhold knyttet til motivasjon (Ansell & Torfing, 2021, s. 113-116).

Tillit blir ansett som en sentral drivkraft for samskapingsprosjekter (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 33), og antas til å ha positiv innflytelse på samarbeid (Ran & Qui, 2019, s. 608). Fraværet av tillit vil på den andre siden påvirke samarbeidet i negativ retning.

Sammenfatning av analysedataene våre tyder på at tilliten mellom aktørene har vært utilstrekkelig. Eksempelvis svarer bydelsrepresentant 3 følgende på spørsmål om tillit: «Nei, altså tillit er litt sånn krevende, fordi det er interessemotsetninger». Bydelsrepresentant-3 fortsetter så med å liste opp de interessemotsetningene som finnes mellom aktørene på torget: « ... hvor mye av offentlig rom som skal privatiseres, ... hvordan skal det se ut på

torget, hvem skal kunne bestemme hvordan det ser ut. Oslo kommune har jo sånne estetiske retningslinjer for hvordan det skal se ut på torget og krav til at næringsdrivende må rydde og at det skal se ordentlig ut og sånn. På torget så er det jo aktørgrupper som er superprofesjonelle og aktører som ikke er så profesjonelle. Og også mellom de næringsdrivende på torget, altså hvem skal ha hvilken flate for eksempel». Det er rimelig å anta at disse interessekonflikter strekker seg tilbake til tiden før opprettelsen av TTF, gitt aktørenes fysiske tilknytning til byrommet. Ifølge Ansell og Gash (2007, s. 553) vil forhistorien for konflikt og samarbeid mellom aktører enten hindre eller lette det videre samarbeidet. Det at bydelsrepresentant 3 knytter den opprinnelige interessekonflikten mellom aktørene til «krevende tillit», tyder på at forhistorien for konflikt har vært en hindring for samarbeidet i utgangspunktet. På den annen side er det ikke uvanlig at et samarbeid starter med skepsis og mistenksomhet (Andreassen, 2019, s. 38). Klijn og Koppenjan (2016, s. 116) påpeker at med tanke på aktørenes ulike interesser og oppfatninger, er det lite sannsynlig at tillitsnivået vil være høyt i nylig etablerte nettverk.

De fleste informanter uttrykker misnøye med varierende grad av engasjementet i styret. På spørsmål om hvordan beboer-2 opplever tilliten mellom aktørene, svarer informanten: «Det er gode samtaler og samarbeid blant styremedlemmer, men vi har ikke alle medlemmer i styret som er engasjert». Men ettersom tillit skapes gjennom sosial interaksjon og trenger tid for å vokse (Ansell & Torfing, 2021, s. 117), kan lav grad av engasjement og oppmøte prinsipielt sett være en faktor som hemmer samarbeidet og følgelig også samskappingsprosessene. Ansell og Gash (2007, s. 553) får frem at lav grad av engasjement kan være et resultat svekket tillit som følge av konfliktpreget forhistorie.

Ansell og Torfing (2021, s. 120) knytter interessekonflikter og usikkerhet til tillit, og påstår at disse er vanlige barrierer for etablering av samarbeid. I løpet av den treårige eksistensen til TTF har mange av våre informanter erfart hvilke typer interessekonflikt kunne ha hatt betydning for tilliten aktørene imellom. Ansatt 2 fremstiller det slik: «Så det å få en mer helhetlig forståelse av enkelt interessentenes interesser, behov og ønsker da, har vi lært veldig mye av». Samtlige informanter er samstemte om nærværet av interessekonflikter mellom aktører, men informantene snakker om til dels ulike interesser.

Ansatt 2 forteller oss om tilliten blant aktørene i starten av prosjektet: «Det har jo startet ganske trått, fordi at næringslivet syns jo det var litt vanskelig å forstå hensikten med alle aktivitetene vi gjorde». Informasjonen fra bydelsrepresentant 3 støtter denne antakelsen: «I tillegg så føler jeg at noen av aktørene de tenker at de får de kundene de har uansett, et mer aktivt torg vil liksom ikke ha så mye å si for». Bydelsrepresentant 1 kommer med et eksempel: «Så for eksempel hvis de ser på et arrangement som en trussel mer enn forsterkning av sin virksomhet, å ja nei vi har et show der ute også tar de vekk all serveringen». Uttalelsene til informantene vitner om at leietakere ser lite hensikt med et slikt samarbeid som TTF er.

Bydelsrepresentant 3 sier følgende om tillit: «Fordi mange av aktørene har så marginal økonomi, slik at det å skulle betale leie, betale til TTF, det er en veldig stor øvelse som gjør noe med tilliten. (...) "Jeg tror at det med pengestrøm har vært veldig viktig i forhold til at man ikke har oppnådd tillit". Informanten forklarer videre at grunnen til at man ikke har oppnådd tillit kan ha vært det at næringslivsaktørene ikke opplevde at inntektsstrømmene deres endret seg i like stor grad som de ressurser de investerte i TTF. Dette har sin støtte også fra ansatt 1 sin side, som sier følgende om leietakere: «(...) man fikk ikke igjen for det i forhold til hva man måtte betale (...) Fordi at de følte at her skal vi bare betale dobbelt, ikke sant». På bakgrunn av informasjonen fra informantene, ser vi at leietakere anså det som dyrt å være med i TTF.

Davidson (1976, referert i Gray, 1989, s. 920) hevder at samarbeidet vil bare skje dersom nøkkelledere fra hver gruppe har troen på at fordelene ved deltakelsen overstiger kostnadene. I og med at leietakere anser aktivitetene som lite hensiktsmessige, og i lys av manglende engasjement fra deres side, kan det tolkes som at bidrag leietakere betaler inn til foreningen er forholdsvis høye. De bidrag som leietakere betaler inn til TTF ser dermed ut til å være en hemmer for samskappingsprosesser. Også Ansell og Torfing (2021, s. 221) hevder at kostnadene av deltakelsen og usikkerheten rundt fremtidige gevinster kan hindre deltakelsen. Dermed oppstår behov for motivasjonsstrategier. Noen informanter har påpekt at TTF er et langsiktig prosjekt og at det handler om merkevarebygging av Tøyen Torg, som

ifølge informantene selv vil bringe attraktivitet til Tøyen Torg over tid og føre til mer salg for leietakerne. Dette budskapet har blitt kommunisert til leietakere.

Flere informanter nevner at leietakere tenker ofte kortsiktig fremfor langsiktig, og at det utgjorde en utfordring. Ansatt 2 deler sine synspunkter: «Så det å da få næringslivet med på både kortsiktig og langsiktig tenkning var jo en utfordring i starten. Så ble det bedre».

Bydelsrepresentant 1 går nærmere inn på dette: «For de (næringsdrivende) ser ikke helt hensikten med å jobbe på denne måten strategisk for å trekke kunder på litt sånn lang sikt. Det er iallfall antakelsen at de tenker mer liksom kort sikt, eller det blir jo feil å si, men at de tenker mer hva bringer det i kassa?». Informanten avslutter så med å eksemplifisere filosofien til leietakere: «(...) en kafe eller en butikk hvor du forventer å få avslag på kassa den dagen, at det skal komme dem til gode akkurat der og da».

Gjennom generelle mønstre i datamaterialet vårt knyttes den mangelfulle tilliten til aktørenes motstridende interesser, varierende engasjement og spørsmålstegnet ved foreningens hensiktsmessighet hos leietakere. Dermed er dette faktorer som kan virke hemmende på tilliten, samarbeidet og og følgelig også på samskapingsprosesser.

Ansell og Torfing (2021, s. 115) hevder at store maktforskjeller blant aktører kan virke som en barriere for samskapingsprosesser. Det kan virke demotiverende for de aktørene med minst makt å investere sin tid og ressurser i prosjektet, da de kan føle seg overkjørt av de aktører som har mer makt. De sterke aktørene har mulighet til å avvikle samskapingsprosjektet dersom de opplever at deres interesser ikke blir ivaretatt. Dette har sin støtte i refleksjoner hos bydelsrepresentant 2: «Men det er jo så klart at gårdeiere har mye makt, de trenger jo ikke å ha noe torgforening hvis ikke de vil. De kan jo bare avslutte når som helst». Informanten nevner også den potensielle manipulative komponenten i forholdet mellom gårdeiere og leietakere: «teknisk så kunne gårdeierne bare si at disse 10 tusen er en del av leiekostnaden av lokalet. Vi kan ta det inn på den måten som all annen type kostnad, også kan vi bare selv ta også sette av de pengene til torgforeningen». Denne informasjonen fra informanten indikerer maktubalanse i favør av gårdeiere. Denne maktubalansen har derimot preg av å være av uformell karakter – uformell makt.

Ansell og Gash (2007, s. 551) hevder at dersom noen aktører verken har kapasitet, ressurser eller status, eller på annen måte ikke har mulighet til å delta på lik linje med andre aktører, så vil samskappingsprosesser være tilbøyelig for manipulasjon av de sterkere aktørene.

Funnene samsvarer med tidligere forskning. Derimot er det ingenting i dataene våre som tilsier at denne manipulative komponenten som ligger innbakt i gårdeier-leietaker forholdet har blitt utløst.

I tillegg nevner noen informanter at TTF har en dyr driftsform, og at det er store forskjeller mellom aktørene når det gjelder ressurser. Bydelsrepresentant sier: « (...) men de (leietakere) fant ut at det er jo forferdelig mye, det krever mye kompetansekapasitet til å drive det, så det er dyrt på en måte personellmessig. Så det var på en måte ikke noe gevinst for dem». Bydelsrepresentant 3 sier: «I tillegg så tror jeg også at TTF har en ganske dyr driftsform. (...) Hundre tusen er veldig mye penger for en liten aktør, mens hundre tusen for de som eier bygget er veldig lite penger». Denne informasjonen tilsier at de mindre aktørene er underlegne personellmessig, eller at de rett og slett ikke har infrastruktur nok til å avsette så mye ressurser som TTF forventer at de skal gjøre.

På den annen side er alle aktørene representert med likt antall representanter og stemmer i styret, noe som fremgår av foreningens vedtekter i formålsparagrafen. Formelt er makten dermed likt fordelt på alle aktører. For de svakere aktørene kan det virke motiverende å delta i samskappingsprosesser hvis de har mulighet til å øve innflytelse på de sterkere aktørene (Ansell & Torfing, 2021, s. 115). Imidlertid er det lite i analysedata som tyder på at leietakerne har hatt interesse av å benytte seg av muligheten, og dermed de mulighetene som lå i denne organisasjonsformen. Bydelsrepresentant 3 poengterer: «Jeg vil jo si at en ulempe da for næringsaktørene i første etasje, at de ikke kom på styremøtene eller at de ikke har valgt å engasjere seg så sånn sett så forsvinner jo delvis direkte påvirkningskraft». Tilsynelatende kan det se ut som at den jevnbyrdige styresammensetningen i TTF flater ut den ujevne uformelle maktbalansen. Forutsetningen er derimot et aktivt oppmøte av samtlige aktører. Men ettersom TTF er preget av til dels stort fravær blant aktører, kan den tidligere omtalte «fraværs-faktoren» representere et ujevnt maktforhold i samskappingsprosesser. Der aktørsammensetningen er preget av uformell maktasymetri, kan

det være lite poeng i formell maktbalanse dersom representantene er fraværende. Fraværsfaktoren kan dermed virke hemmende på samskapingsprosesser.

5.2 Designfase

I denne delen skal vi analysere og diskutere funn som er gjort i designfasen, delt opp i tilhørende underfaser i tråd med det tilsvarende teoretiske rammeverket. Designfasen består av problemavklaring, samt idegenerering og ideselektering.

5.2.1 Problemavklaring

Når de relevante aktørene har blitt rekruttert og har sluttet seg til samskapingsprosjektet, blir neste steg å sammen avklare nærmere de mer overordnede problemene som skal løses, i lys av den opprinnelige problematiseringen i initieringsfasen. Problemavklaring er nødvendig for at fler-aktør samarbeid skal kunne bringe resultater i form av hensiktsmessige løsninger (Ansell & Torfing, 2021, s. 121). Ytterligere utforskning av problemets natur, karakter og kontekst er viktig i denne henseende.

Da vi summerte intervjuene, så vi at informantene var noenlunde enige om problemavklaringen, blant annet har flere nevnt de målsettingene som stod i vedtektene til TTF: et levende og attraktivt torg. Samtidig opplevde vi at informantene var en del usikre i sine formuleringer av hvilke problemer TTF stod overfor. Når vi stilte dette spørsmålet, svarte leietaker 1 følgende: "Ja, det tror jeg nok med litt sånn forskjellige formuleringer og grad av fokus, så var nok den generelle opplevelsen, var vi nok ganske samstemte om". På samme spørsmål svarte bydelsrepresentant 2 slikt: "Jeg vet ikke helt, iallfall delvis. (...) Det til var enige om var jo at, altså vår interesse var jo et levende torg (...) Ja, altså ønsker vi jo mer aktivitet (...) det var en ting vi, kanskje alle aktørene hadde til felles». Her er også oppfatningen til leietaker 1 av interesse: "(...) i bunn og grunn så ligger formålsparagrafen i bunn som vi alle er enig om. Så det er litt mer sånn, eller litt mer sånn, så kommer vi til enighet". Ansatt 1 nevnte kjernen av problemet: "For det, noe av problemstillingen rundt torget har vært mye kriminalitet, utenforskap, såkalt uønsket aktivitet i området".

Tilsynelatende indikerer disse uttalelser at informantene er noe usamstemte med hensyn til problemformuleringene. På bakgrunn av teorien kan informantenes mangel på samstemthet

tolkes dithen at optimale løsninger blir desto vanskeligere å oppnå for TTF. Den delvise usikkerheten og uenigheten blant informantene med hensyn til fellesforståelsen om problemet, tolker vi som hemmende for samskappingsprosesser.

På den annen side er samarbeidsprosjektet, forankret i TTF, det første av sitt slag, eller "pilot" som beboer 1 kaller det, og har dessuten en tidsbegrensning på tre år. Klijn og Koppenjan (2016, s. 126) påpeker at problemavklaringer kan være i kontinuerlig flyt under samhandlingsprosessen. En for tidlig fiksering av problemformuleringen kan unnta aktørene fra alternative oppfatninger, målsettinger og løsninger som kan komme til syne senere i prosessen. Når det er sagt, understreker forfatterne viktigheten av gjensidig læring i slike problemløsende prosesser. Likeledes fremhever Ansell og Torfing (2021, s. 118) at samskaping kan ses på som læringsbasert utforskning og design av fremtidige fellesløsninger. Dette har sin gjenklang hos bydelsrepresentant 1 som sier: «Så tenker jeg at Tøyen Torgforening har vært en iallfall en start for bydelen å få erfaring med å jobbe i et sånt fleraktør-perspektiv da. Det er liksom mer enn et sånt offentlig-privat samarbeid, og da å bruke organisasjonen, altså for å få folk til å sammen løse problemer, er veldig viktig for oss da. Å være et sånt, jeg skal ikke si laboratorium, men altså å få de læringene og erfaringene». Vi tolker informantens utsagn som at aktørenes uenigheter med hensyn til problemavklaringer, kan oppveies av fordelene med opparbeidet kunnskap. Videre bemerker Ansell og Torfing (2021, s. 118) at mangfold av aktører representerer en verdi. Leietaker 1 er inne på denne tanken: «(...) det er typisk samskaping, der er det mye prosessen det å delta i seg selv som er verdien (...)». Gjennom analysen av datamaterialet har vi avdekket at selv om det styrerepresentantene får lært gjennom samarbeidet kan varieres, har alle fått læringsutbytte av noe slag. Tar vi et nærmere blikk på vedtektene til TTF, kan vi legge merke til at «kunnskapsbyggende aktiviteter» fremstår som et virkemiddel til TTF på vei mot målene. Vi fikk et inntrykk av at til tross for mangelen på samstemthet blant informantene med hensyn til hvordan de formulerer sine problemstillinger, ligger heller fokuset på læring. Gray og Purdy (2018) gjør det klart at problemavklaringen kan ta alt fra en dag til flere år, avhengig av hvor komplekst problemet er. Oppsummeringsvis indikerer analysen vår at problemavklaringer finner sted i styremøtene i TTF, herunder læring som går på tvers av

faggressene. I lys av teoriutdragene vi har gjengitt ovenfor, tolker vi de problemavklaringene som finner sted i styremøtene som fremmede for samskappingsprosesser i TTF.

5.2.2 Idegenerering og ideselektering

I designfasen ligger verdien i samskaping (Ansell & Torfing, 2021, s. 122). Ved å samle inn ideer fra berørte og relevante aktører, gjøres et forsøk på å samordne ideene. Dette har potensiale for å produsere et kreativt resultat som ville vært umulig for aktørene å oppnå på egenhånd.

Av resultatene fra intervjuene ser vi at forslag til ideer og tanker rundt hva som bør gjennomføres på Tøyen Torg, kommer fra samtlige representanter for de ulike aktørene som er med i TTF. Beboer 1 sier dette om å komme med forslag til nye ideer: “Det er lavterskel. Det er liksom superlett for å ta initiativ”. Informanten sier så at: “ TTF ... er veldig opptatt av å hele tiden speile hva innbyggerne mener og tenker ...”. Informanten trekker videre frem et eksempel med en frustrert mor på Tøyen Torg som inspirasjon for innovative løsninger: “hvordan kan vi bruke denne moren, hennes tanker og hennes følelser, hennes opplevelse av det å ikke kunne få lov å bruke torget i så stor grad som hun trodde”. På tilsvarende vis ser også ansatt 1 behovet for å inkludere lokalbefolkningen med i designfasen, foruten det å ha møter med beboer-representantene i styret. Dette uttrykker informanten slik: “ganske sentralt er jo å sette av nok tid til å være litt rundt og snakke med folk, og få både innsikt og innblikk, ja, innsikt i hva folk ønsker og vite hvor er det engasjementet er og hvordan man kan skape gode løsninger”. En av informantene, nemlig bydelsrepresentant 2, speiler i noen grad det opprinnelige konseptet med samskaping fra privat sektor når den uttrykker at: “en trenger de stemmene inn for å treffe på hva som faktisk fungerer da”. På spørsmål om alle deltakere har mulighet til å fremsette ideer i møtene for styremedlemmer svarer leietaker 1 bekreftende: “Alle har muligheten til å komme med sine innspill, ja”. Dermed er det tydelig at bidrag til å forme arrangementer og andre tjenester som skjer på Tøyen Torg kan komme fra samtlige aktører. Hvorvidt ideene i hvert enkelt tilfelle kommer fra den ene eller den andre aktøren er det derimot vanskeligere å si noe helt konkret om. Men som regel er begivenhetene som skjer på Tøyen Torg et resultat av en kombinasjon av ideer fra ulike

aktører i TFF. Dette er forhold som trekker klart i retning av forhold som fremmer designfasen i samskapingsprosessene.

Innovasjonen er som regel mer produktiv når mangfoldige syn, ideer og erfaringer imøtegår og utfyller hverandre (Torfing 2019, referert i Lopes & Farias, 2022, s. 124).

Bydelsrepresentantene 1 og 2 poengterer begge at å få til gode løsninger ikke er noe man oppnår uten samarbeid med andre aktører. De tilkjenner henholdsvis: “Det er veldig vanskelig å få til alene, ikke sant?” og “Du får til noe som du ikke ville fått til alene”. Samtidig påpeker bydelsrepresentant 1: «Altså vi kunne fått til noe, men det hadde ikke blitt det samme». Vi ser at disse uttalelsene fra informantene har klare paralleller til litteraturen og forskningen om samskaping, nemlig at et kreativt resultat umulig kan oppnås av den enkelte aktør alene (Ansell & Torfing, 2021, s. 122). Dette har også en side mot at “wicked problems”, også sett i lys av de målsettingene som TFF har satt, er nesten umulig for en en aktør alene å komme med adekvat løsning (Van der Graaf et al., 2022, s. 50). At TFF er åpen for innspill for designløsninger fra aktører, viser at dette er forhold som fremmer samskapingsprosesser.

5.3 Implementeringsfase

I denne delen skal vi analysere og diskutere funn som er gjort i implementeringsfasen, delt opp i tilhørende underfaser i tråd med det tilsvarende teoretiske rammeverket.

Implementeringsfasen består av to underfaser: ressursmobilisering og håndtering av motstand.

5.3.1 Ressursmobilisering

Implementering av samskaptede løsninger krever ressursmobilisering blant deltagende aktører (Ansell & Torfing, 2021, s. 126). Behovet for ressursmobiliseringen springer ut av at aktørene er gjensidig avhengige av hverandre sine ressurser for å implementere samskaptede løsninger til komplekse samfunnsproblemer. Ressurser innebærer primært finansiering, men også en rekke andre immaterielle midler, slike som tid, energi, kompetanse og lignende (Klijn & Koppenjan, 2016, s. 73).

Finansieringsmodellen i TTF er som følger: investeringsbidrag, markedsbidrag og medlemskontingent, nevnt i nedstigende rekkefølge. Investeringsbidraget utgjør de største pengesummene, og betales likt av både gårdeierne og bydelen. Markedsbidraget betales kun av leietakerne på torget og utgjør 0,25 prosent av den årlige omsetningen hos den enkelte leietaker. Endelig betales den årlige medlemskontingenten til TTF av gårdeiere, bydelen, leietakere og beboerne, også her nevnt i nedstigende rekkefølge. Offentlige tilskuddsmidler kommer i tillegg til selve finansieringsmodellen som er den største inntektskilden til foreningen. Bydelsrepresentant 3 sier: «De som bidrar mest det er jo det offentlige i form av tilskuddsmidler, det står jo for 80-90% (...) offentlige tilskuddsmidler er definitivt den største bidragsyter». Foruten selve finansieringen, er også investering av immaterielle ressurser en viktig forutsetning for foreningens drift. For eksempel sier bydelsrepresentant 2: «Det koster litt tid og ressurser og tålmodighet å gå inn i en sånn modell som dette her».

En del informanter fortalte at det til dels hadde vært vanskelig å mobilisere ressurser i foreningen, både materielle ressurser som finansiering, men også menneskelige ressurser som tid og energi. Ansatt 2 uttaler seg slik om materielle ressurser: «Eller så har vi også lært at, det er liksom vanskelig å få til finansiering og gjøre aktivisering av dette slaget på en god måte». Mens leietaker 1 sammenfatter immaterielle ressurser slik: «(...) utfordrende å få folk til å gi av sin tid og delta, bidra, engasjere seg i foreningens arbeid». Utfordringen knyttet til ressursmobiliseringen gjelder, ifølge informantene, både beboere og leietakere. Det synes dermed klart at ressursmobilisering i TTF har til dels vært en utfordring.

Gjensidig avhengighet en forutsetning for ressursmobilisering (Klijn & Koppenjan, 2016, s. 73). Blant informantene uttrykkes den gjensidige avhengigheten gjerne som «ingen av oss hadde fått til dette alene». For eksempel sier bydelsrepresentant 1: «(...) Så det det kommer ned til er at ingen av oss hadde fått det til alene». Men i og med at ressursmobilisering til dels har vært en utfordring i TTF, kan det spørres om alle aktører var like avhengige av hverandre. Scharpf (1978, referert i Klijn & Koppenjan, 2016, s. 74) fremhever at avhengighetsgraden til hver enkelt aktør kan variere. Den horisontale naturen av samarbeidsforholdet i TTF betyr ikke nødvendigvis at avhengigheten er jevnt fordelt blant aktørene (Klijn & Koppenjan, 2016, s. 75). Denne variasjonen i avhengighet gjenspeiles til en

viss grad også i uttalelsene til våre informanter. Bydelsrepresentant 3 påpeker i denne forbindelse at næringslivet på torget er både store og små aktører, og at de er ulikt avhengige av inntekter. Informanten avslutter så: «At næringslivet er veldig differensiert, kan gi veldig store utslag når man skal samarbeide». Dette indikerer at aktørene i TTF er avhengig av hverandre i forskjellig grad. I tillegg tyder finansieringsmodellen, som vi presenterte ovenfor, at avhengigheten til den enkelte aktør retter seg mot ulike typer ressurser. Ettersom bydelen og gårdeiere står for den største materielle investeringen, kan det bety at de er avhengig av de immaterielle bidrag som beboere og leietakere har i form av tid, kunnskap, energi med videre. Og omvendt, at beboere og leietakere er avhengig av beboere og gårdeiere med hensyn til de materielle ressursene. Samlet sett indikerer analysedataene våre at den gjensidige avhengigheten utspiller seg forskjellig fra aktør til aktør. Dette kan være grunnen til at det har oppstått utfordringer med ressursmobilisering i TTF.

Derimot er det ikke alltid slik at partene i et samarbeid innser avhengigheten deres av andre, og følgelig investerer ikke partene de ressursbidragene som er tilsvarende den reelle avhengigheten (Klijn & Koppenjan, 2016, s. 75). Vi antar at dette kan ha sammenheng med funn som vi har gjort i de tidligere faser i flytskjemaet av samskapingsprosessene. Ansell og Torfing (2021, s. 126) hevder at ressursmobilisering er fasilitert av deltakelsen i de tidligere fasene. Dette gjelder blant annet designfasen under punkt 5.2. Når aktørene deltar aktivt i designfasen, utvikler de en følelse av felles eierskap over den samskapte løsningen, som i sin tur styrker forpliktelsen til å bidra med ressurser i implementeringsfasen (Ansell & Torfing, 2021, s. 126). Også våre informanter understreker viktigheten av eierskap i samskapingen. For eksempel sier bydelsrepresentant 2: “Jeg tror kanskje målet var både felles eierskap til torget og på en måte en dugnad et felles løft for torget, løfte sammen”. Men det varierende engasjementet og oppmøtet, som vi kom frem til under punkt 5.1.3 kan indikere at følelsen av felles eierskap kan være lav. Under samme punkt har vi også sett at noen leietakere oppfatter hensiktsmessigheten med foreningen for lav i forhold til hvor mye de investerer av sine ressurser. Dette kan indikere at leietakere ikke innser i hvilken grad de er avhengig av de andre aktørene. Under slike forhold anbefaler Ansell og Torfing (2021, s. 115-118) å ta aktive skritt for å oppklare viktigheten av gjensidig avhengighet for de mer passive deltakerne.

5.3.2 Håndtering av motstand

I samskapingsprosesser er det av stor betydning å motivere aktørene til å bidra med ressurser, ikke minst fordi implementeringen av nye løsninger kan generere motstand (Ansell & Torfing, 2021, s. 129). Herunder er det viktig å styrke følelsen av gjensidig avhengighet blant aktørene, fordi høy grad av avhengighet kan fremme innsatsviljen i samarbeidet (Ansell & Gash, 2007, s. 560; Ansell & Torfing, 2021, s. 118).

Informantene fra bydelen sier at de har gjort et forsøk på å motivere leietakere og prøvd å få de i samme retning som de andre aktørene. Bydelsrepresentant 2 prøvde å kommunisere til leietakerne at: « (...) dette er en mulighet for de, til å være med å påvirke, til å få opp salg, til å skape noe sammen». Videre fortsetter informanten: «Så vi måtte jobbe en del med sånn, ja, håndtere misnøye og prøve å forklare hva som er mulighetene her». På spørsmål om hva som kan øke engasjementet svarer leietaker 1 følgende: «Eh ja, ikke noe sånt ferdigtenkt. Men vi må se litt mer på det. Ja, vi må være flinkere med fortellingen (...). Vi er nødt til å se mer proaktivt på hvordan vi engasjerer hver enkelt instans i dette da. Det går på leietakere og beboere da. Vi må se hva som er gevinsten også. Hva som er mulighetsrommet».

Bydelsrepresentant 3: “Men i tillegg så er de jo invitert til dialogmøter, invitert til generalforsamling eller åpne møter og sånt, men det har vært vanskelig”.

Slik vi oppfattet informasjonen fra informantene, har representanter for bydelen og gårdeiere gjort et forsøk på å motivere leietakere og beboere til å være mer aktive i foreningen, samt å investere mer ressurser. På lignende vis foreslår Nye (2008, s. 140) å bruke “myk makt” som er basert på overtaling og oppmuntring. En slik tilnærming til opposisjonelle aktører kan være egnet til å berolige dem. Det at bydelsrepresentantene og ansatte i TTF har forsøkt å håndtere motstand ved hjelp av overbevisning og oppmuntring, har etter vår mening fremmet samskapingsprosessene.

Informantene uttaler seg derimot veldig forskjellig om hva har blitt gjort i motivasjonsøyemed. Samlet sett peker likevel analysedataene våre på at det ikke har vært en lett oppgave. At det kan være vanskelig å få forskjellige aktører i samme retning, støttes også av funn gjort i tidligere forskning (Tennøy et al., 2015). Imidlertid fremhever ansatt 2:

«Så jeg tror ikke man vil finne et miljø hvor liksom alle bare yes, dette var helt perfekt, jeg syns at vi skal gjøre akkurat sånn her, og alle er enig, og alle jobber i samme retning da».

Ofte oppstår motstanden hos enkelte aktører når de innser hva nye løsninger kan føre med seg (Ansell & Torfing, 2021, s. 129). Det snakkes en del om gentrifisering av Tøyen Torg og det området som omkretser torget. Bydelsrepresentant 1 forklarer det slik: “(...) å gjøre det såpass attraktivt kan bli en interessemotsetning for beboerne på Tøyen, (...) det er jo et lavinntektsområde sånn at det blir et det de kaller et gentrifisert torg”. Bydelsrepresentant 3 nevner en tilsvarende tanke: “(...) noen er redd for gentrifisering, mens andre tenker at det nå er veldig mye hyggeligere å være på torget for alle”. Gentrifiseringen kan spores tilbake til områdeløftet på den ene siden (Vestby et al., 2019), men også kan den knyttes til byfornyelsen og transformasjonsprosesser i tidligere slitte områder. Mange er i tillegg opptatt av at Tøyen Torg fortsatt beholder sin identitet - “det tøyenske” som bydelsrepresentant 2 gjerne kaller det. Denne bekymringen er særlig fremtredende blant de mer eldre beboerne på Tøyen, da de har en viss skepsis mot endringer og nye typer aktiviteter (Vestby et al., 2019). Når det kommer til leietakerne er de på samme måte skeptiske til gentrifiseringen på grunn av faren for økende leiepriser. Både bydelsrepresentant 1 og 2 som begge er fra bydelen hevder i intervjuene sine at noe av motivasjonen deres i TTF har vært å beholde torgets identitet, samt å skape trivsel og trygghet i nabolaget. Gentrifisering er altså noe som “samarbeidsaktørene i TTF erfarer og må forholde seg til i sine valg og beslutninger” (Vestby et al., 2019). At aktørene er klare over nærværet av gentrifisering, samt at de forsøker å beholde særpreget til Tøyen Torg, antyder at vi har å gjøre med forhold som fremmer samskapingsprosesser.

5.4 Evalueringsfase

Som beskrevet under punkt 3.5.4, er utviklingsevaluering en metode som brukes til evaluering av samskapingsprosesser. Utviklingsevaluering anbefaler at samskapere foretar en fortløpende realitetstesting av deres vekslende antagelser, forslag og ideer. En slik metode svarer best med essensen i samskapingsprosesser, som er en læringsbasert utforsking og design av fremtidige fellesløsninger (Ansell og Torfing, 2021, s. 118). Metoden

består i systematisk innsamling og refleksjon over svar på spørsmål som: Er vi sikre på at vi forstår hva problemet er? Hva er det vi helt konkret har til hensikt å oppnå? Går vi den rette veien? Hvordan vet vi det? På denne måten kan utviklingsevalueringen stimulere til samskaping (Ansell og Torfing, 2021, s. 224).

Analysedata i vår casestudie antyder at utviklingsevaluering har blitt benyttet i TTF. Videre nedover følger noen eksempler fra informantenes uttalelser om evalueringen. Beboer 1: «(...) de er veldig flinke på å gjøre det sånn fortløpende, sørge for at man kanskje både ser litt hva som har gått bra, og hva som kan bli bedre, er det noe vi kunne gjort annerledes neste gang?». Leietaker 1: «Ja, absolutt veldig mange sånne små justeringer som gjør at vi tenker nye ideer og nye konsepter, ser tilbake på hvordan fungerte det sist og hvordan kan vi gjøre det bedre absolutt hele tiden». Ansatt 2: «Ja, 100%. Vi tar i mot fortløpende innspill og det er jo en åpen.. på en måten mailen er jo en åpen plattform hvor folk kommer med innspill og synspunkter. Vi evaluerer både før og etter». Bydelsrepresentant 1: «(...) vi har jo en litt sånn oversikt over hva som er gjort av aktiviteter og får litt tilbakemelding på hva som, de som har vært involvert mener funker (...)». Ingen av våre informanter har uttrykkelig sagt at de bruker utviklingsevalueringen som en metode, men bruken av lignende evaluering i TTF fremgår implisitt fra analysedata.

Bruk av en strategi som utviklingsevalueringen legger opp til, er i overensstemmelse med det som samskaping etterspør i byromskontekst. Som vi har sett tidligere står TTF overfor problemer og behov som er vanskelig å definere, og som det ikke finnes en konkret og endelig løsning på, såkalte «wicked problems» (Head & Alford, 2015, s. 714). Heller ikke utviklingsevaluering tror på at det finnes noe endelig løsning på en samskapende prosess (Ansell & Torfing, 2021, s. 225). Ifølge Ansell og Torfing (2021, s. 224) passer utviklingsevaluering i samskapende prosesser der målsettinger er gjenstand for reformulering, der aktørene leter etter innovative løsninger, og der det overordnede målet ikke er levering av en endelig og standardisert løsning men målet er heller satsing på konstant utvikling. I og med at styremedlemmene i TTF ser ut til å stille spørsmål slik utviklingsevalueringen foreskriver, antar vi at en slik evaluering virker fremmede for samskappingsprosesser i TTF.

På den annen side er det ingenting i våre data som tilsier at evalueringen i TTF har blitt gjennomført gjennom systematisk innsamling av data, i tråd med utviklingsevaluering-metoden (Ansell og Torfing, 2021, s. 225). Evalueringer i TTF har istedenfor skjedd fortløpende i månedlige styremøter, kun i form av muntlige utvekslinger. Ansell og Torfing (2021, s. 221) påpeker at aktiviteter som ikke kan måles eller påvises til å ha et resultat, kan havne i fare for å bli ansett som illegitime og miste offentlig interesse og investeringer. Bydelsrepresentant 1 kommer inn på denne tanken: «Er dette noe bydelen vil bruke fellesskapets midler på, altså å anbefale bruke fellesskapets midler på, er det verdt det?». Ikke bare er en nøye evaluering viktig av hensyn til legitimitet, men en slik systematisk evaluering metode er også egnet til å produsere dokumenterbar kunnskap om samskapingsprosesser gjennom problemavklaringer som vi har diskutert under punkt 5.2.1 (Ansell og Torfing, 2021, s. 223-225). Ansatt 1 vedstår seg at en systematisk evaluering hadde vært på sin plass i TTF: «(...) som vi ikke var tydelig nok på, og det, og man da skal ha en tre års innovasjonsprosjekt, okei, hva, hvordan måler vi det da hvis vi ikke har målt noe? Hvordan evaluerer vi hvis vi ikke hadde vært enig om hva som skal evalueres. Så det er en liten læring». Det at TTF ikke har gjennomført utviklingsevalueringen systematisk gjennom sin treårige eksistens, kan muligens ha fratatt foreningens styre ytterligere læring og kunnskap. Mangel på systematisk evaluering kan derfor ha virket hemmende på samskapingsprosesser. Det må da sies at korona pandemien har hatt stor innvirkning på TTF sin virksomhet, noe som i seg selv har vært egnet til å hemme samskapingsprosessene. På spørsmål om det har blitt gjennomført underveisevalueringer i TTF, svarer bydelsrepresentant 3: «Ja, altså men hva vi hadde gjort under en normalsituasjon det er jo litt vanskelig å si. Men her har det jo vært justeringer underveis hele tiden pga. covid, størrelser på arrangementer. Også hva som har gjort at ting har fungert eller sånn, det er jo da vanskelig å si ikke sant. Gitt at vi har faktisk aldri har fått lov til å komme over i normal drift».

TTF har gjennomført en avslutningsevaluering av selve samarbeidsmodellen i regi av et rådgivende konsultantselskap. Bydelsrepresentant 1 sier: «Det er ikke en evaluering av hvordan brukerne av torget opplever det, men det er en evaluering av forretningsmodellen». Bydelsrepresentant 3: «(...) men det er litt sånn med på

samarbeidsform og sånn, så kjører vi jo en evaluering nå i regi av Agenda Kaupang». Ansell og Torfing (2021, s. 222) understreker at det finnes et mangfold av empiriske eksempler som kan demonstrere fruktbare fleraktør-samarbeid fra før. Derimot er det få eksempler på evalueringer som tar sikte på å systematisk måle og dokumentere de egentlige effektene av samskapte løsningene. Det kan, ifølge forfatterne selv, hemme spredningen av samskapingen i samfunnet som en form for styring.

Under punkt 3.6.4 har vi i tillegg fremhevet enkelte utfordringer som kan oppstå i evalueringsfasen. Første utfordring er knyttet til at hver enkel aktør kan ha hver sin oppfatning av hva som utgjør nytte eller kostnad vis-a-vis fellesmålet med samskappingsprosjektet. I og med at aktørene som er med i TTF er forskjellige når det gjelder størrelse, interesser, makt og lignende, kan det tenkes at de hver har ulik oppfatning med hensyn til både nytte av og kostnad ved å delta. Av finansieringsmodellen til TTF, som vi har presentert under punkt 5.3.1, kan man derimot se at denne utfordringen er forsøkt hensyntatt gjennom å pålegge aktørene forskjellige typer pengebidrag, avhengig av blant annet inntektsstørrelse. Dette fremstår i utgangspunktet som et positivt grep av TTF sin side, og som et motsvar på den første utfordringen knyttet til evalueringen. På den andre siden, er det vanskelig å vite eksakt hvordan oppfatningen av nytte og kostnad til enkelte aktører har vært sett opp mot fellesmålet til aktørene. En mer utdypende undersøkelse burde vært gjennomført og et bredere utvalg av informanter burde bli intervjuet, for å belyse denne utfordringen.

Den andre utfordringen er relatert til målsettinger som kan være vanskelig å måle. Som eksempel trekker Ansell og Torfing (2021, s. 225) frem målsettinger som offentlig trygghet og attraktive nabolag. Slike målsettinger har karakter av å være uhåndgripelige og som dermed er vanskelige å evaluere. Under 5.1.1, som er problematiseringsfasen, har vi sett at målsettingene til TTF går blant annet ut på skape et attraktivt og trivelig torg. Mange av våre informanter knytter dette til skapelsen av offentlig verdi, selv om ordbruken til informantene til dels varierer. Bydelsrepresentant 1 uttrykker seg slik om offentlig verdi: «Også i det med aktiviteter så er vi også flinke til å rekruttere ungdom til jobb (...) vakthold eller til gjennomføring av arrangementer. (...) det har på en måte en sosial verdi og sosial effekt (...)

at det skapes sosial verdi da”. På spørsmål om hva TTF bringer i form av offentlig verdi svarer bydelsrepresentant 3 følgende: “Jeg tror at de arrangementene jeg tror at de skaper identitet. (...) Ikke sant, noen er redd for at gentrifisering, mens andre tenker at det nå er veldig mye hyggeligere å være på torget for alle”. Andre informanter igjen knytter offentlig verdi til utviklingen av torgets omdømme og nevner eksempelvis at kontorbygg på torget ikke står tomme. Ovennevnte opplysninger fra informantene indikerer at målsettingene til TTF er langsiktige og uhåndgripelige. Utfallet av samskapingsprosessene kan dermed være vanskelige å evaluere. Samtidig fremhever Ansell og Torfing (2021, s. 221) at kostnaden ved deltakelsen i samskapingsprosjektet samt usikkerhet rundt fremtidige gevinster kan hemme deltakelsen blant aktørene. Ettersom noen aktører i TTF er opptatt av kortsiktige gevinster (se punkt 5.1.3), kan de langsiktige målsettinger om offentlig verdi hemme samskapingsprosessene.

5.5 Diskusjon av overførbarhet

Hvilke av våre funn kan tenkes å være overførbare til samskapingsprosesser andre steder?

Som nevnt under punkt 4.5.3 i metodekapittelet, har ikke formålet med denne oppgaven vært å generalisere funnene våre. Vi har holdt et eksplorerende fokus på hva som kan fremme og hemme samskapingsprosesser i byrom. Men ettersom all forskning har til hensikt å kunne trekke slutninger utover de data som umiddelbart samles inn (Johannessen et al., 2016, s. 233), ønsker vi kort å diskutere hvorvidt våre funn er overførbare til samskapingsprosesser i andre offentlige rom. Nedenfor tar vi for oss noen eksempler.

For det første gjelder det formulering av vide målsettinger. Både våre egne funn og tidligere forskning antyder at det å sette mer vide og abstrakte mål for samarbeidet, øker sannsynligheten for å sikre overlappende interesser blant aktører i ett og samme prosjekt. Visstnok kan andre offentlige rom skille seg markant fra bytorget som er undersøkt i vår casestudie. Imidlertid vil fleraktør-samarbeid nesten alltid være preget av motsetningsfylte interesser.

Videre gjelder det å spesifisere rollen som den offentlige aktøren har i et samskappingsprosjekt. Dersom en offentlig aktør skal opptre på lik linje med private og frivillige aktører, noe samskaping fordrer, kan det oppstå rolleforvirringer. Vi antar at det også andre steder kan være viktig å utdype den rollen en offentlig representant har med seg i samarbeidet med private eller frivillige aktører.

Overførbarheten til andre steder kan også gjelde funn knyttet til formell og uformell makt. Casestudien vår belyser at den reelle ubalansen i aktørenes makt kan utliknes ved hjelp av de formelle likeverdige samarbeidsforholdet som ligger i samskaping. Dette forutsetter imidlertid aktiv deltakelse av samtlige aktører.

På et mer generelt nivå peker funnene våre på at det eksisterer et spenningsforhold mellom leietakere og gårdeiere. Denne spenningen gjelder først og fremst priser på utleie, sett opp mot foreningens målsetting om attraktivitet, jamfør gentrifisering. Vi antar at dette spenningsforholdet også er tett forbundet med langsiktig og kortsiktig tenking. Det ser ut til at de som eier tenker mer langsiktig, mens de som leier tenker mer kortsiktig. Som bydelsrepresentant 1 sier: "Det er en iboende konflikt". Vi antar dermed at enkelte av våre funn knyttet til dette spenningsforholdet vil være overførbare til samskappingsprosesser i andre offentlige rom.

6.0 Oppsummering og konklusjon

Tøyen Torgforening som prosjekt belyser samarbeid mellom ulike aktører i utvikling av byrom, og gir et godt utgangspunkt for å besvare oppgavens problemstillinger: *Hvilke faktorer fremmer og hemmer samskappingsprosesser i byrom? Og, hvilke av våre funn kan tenkes å være overførbare til samskappingsprosesser andre steder?*

Offentlige byrom er preget av ulik aktørsammensetning og presenterer komplekse samfunnsforhold. Nøkkelen til håndtering av komplekse problemstillinger kan ligge i samskaping (Ansell & Torfing, 2021, s. 22). Kunnskap om hvilke forhold som kan fremme eller hemme komplekse samskappingsprosesser ved fleraktør-samarbeid, er dermed meget

viktig å studere. I teorikapittelet har vi gjennomgått relevant teori, som i kapittelet for analyse og diskusjon har blitt brukt til å utlede fremmende og hemmende faktorer i samskappingsprosesser i Tøyen Torgforening.

For fleraktør-samarbeidet i Tøyen Torgforening representerte målsettingen om å gjøre torget til et bedre sted for samtlige aktører i utgangspunktet en utfordring, grunnet aktørenes motstridende interesser. De iboende motstridende interesser kunne dessuten spores tilbake til tiden før dannelsen av Tøyen Torgforening. Det var likevel fremmende for samskappingsprosessene at initiativtakere til foreningen satset på en tiltalende og positiv visjon med samarbeidet, noe som kunne være egnet til å samle aktører rundt en felles problemstilling og som kunne få aktørene til å ane en felles skjebne. I undersøkelsen viste det seg derimot at representantene for de ulike aktører utviste usikkerhet med hensyn til formålet med samarbeidet og hvilket overordnet problem de var satt til å arbeide med. I lys av teorien utgjorde dette en faktor som kunne virke hemmende på samskappingsprosesser.

Sett ut fra at samskapingen er rettet mot et offentlig rom, er det positivt for samskappingsprosessene at Tøyen Torgforening engasjerer alle aktører som både er berørte av virksomheten til foreningen, men som i tillegg er relevante for samarbeidet. Ved rekruttering av styremedlemmer til Tøyen Torgforening tar nominasjonskomiteen saken på alvor. Dette bidrar ikke bare til å styrke representativiteten, men det fører i tillegg til at styret får engasjerte medlemmer. Dette bidrar til å fremme samskappingsprosessene. I tillegg er det positivt for samskappingsprosessene at leietakere og beboere blir engasjert tidlig i samarbeidet. En viktig hemmende faktor vi klarte å avdekke var bydelsrepresentantenes uklare rolle i foreningen. Det utgjorde en utfordring at de på samme tid skulle representere bydelen i foreningen og forvalte fellesskapets midler og interesser.

Denne studien indikerer at motsetningsfylte interesser blant aktører, generelt sett, kan gi svekket tillit. På mer detaljert nivå styrker denne studien, i tråd med tidligere forskning, påstanden om at der hvor kostnaden ved å delta i samarbeidet overstiger gevinsten, vil det ikke være noe samarbeid. I vår casestudie viste dette seg ved manglende engasjement fra leietaker-siden, noe som kan ha vært med og svekket tilliten ytterligere. Våre informanter knytter altså tillit til motstridende interesser, skepsis rundt foreningens hensiktsmessighet

vis-a-vis kostnadene ved deltakelsen, samt varierende engasjement (fraværs-faktor). Disse forhold antar vi at har virket hemmende på samskapingsprosessene ved Tøyen Torgforening, da tillit er viktig faktor for samskapingsprosesser. Samtidig skal vi her være forsiktige med bastante konklusjoner da ovennevnte forhold har til dels kommet enkeltvis fra informantene.

Samarbeidet i Tøyen torgforening var formelt organisert slik at makten var fordelt likt på alle fire aktører. Casestudien vår tyder likevel på at den uformelle overmakten ligger latent hos gårdeiere, både ved at de er større og ser lenger frem i tid, enn det som er tilfellet med leietakere. Grunnet lav engasjement og oppmøte, har ikke representanter for leietakere hentet ut det fulle potensialet som lå i foreningens organisasjonsform, og dermed har de ikke utjevnet den uformelle maktubalansen. Angivelig har faktorer som uformell maktubalanse og lav engasjement blant leietakere, vært begge med på å hemme samskapingsprosesser i foreningen.

Representanter for de ulike aktørene har hatt skapende dialog i styremøtene i foreningen, der fokuset har vært gjensidig læring. Foreningen har vært åpen for bidrag fra samtlige aktører i utformingen av arrangementer. Gjennom problemavklaringer i møtene har aktørene også forsøkt å stake ut felleskurset i utviklingen av torget. Alt dette har bidratt til å fremme samskapingsprosessene i foreningen.

Som diskutert under punkt 5.5 kan noen våre funn være overførbare til andre steder. Vi har da trukket frem de kanskje mest åpenbare funnene fra oppgaven vår. Generelt sett er det også andre typer fremmere og hemmere i funnene våre som vil være overførbare til andre steder. Dette kan også gjelde visse fortolkninger fra våre diskusjoner.

6.1 Oppgavens begrensninger og videre forskning

All slags forskning har sine begrensninger. Vi ønsker derfor å avrunde denne masteroppgaven ved å nevne kort de begrensninger som påhviler vår casestudie. For det første har vi ikke hatt til formål å kunne generalisere våre funn. Formålet med denne oppgaven har heller vært å beskrive samarbeidet mellom ulike byromsaktører i samskapingsprosesser. Gjennom å belyse fremmende og hemmende forhold ved

samarbeidet i samskapingsprosessene, ønsket vi å bidra til bevissthet rundt og nye perspektiver på samarbeid i offentlige rom. Samskaping er ikke bare en dynamisk prosess, men er i tillegg kontekstavhengig. Det vil si at funn fra vår casestudie, vil ikke nødvendigvis være relevant for samskaping i andre offentlige rom. Videre har vi hatt et overordnet syn på fenomenene samarbeid og samskaping. Fokuset har heller vært rettet mot prosesser, noe som gjenspeiler seg i teoretiske delen av oppgaven. Andre teoretiske bidrag innenfor samskaping med mer spisset og fokusert undersøkelse ville kanskje ha avdekket annerledes forhold i hva som fremmer eller hemmer samskapingsprosessene. I denne studien har vi ikke tatt hensyn til faktorer som ledelse av samskapingsprosesser og institusjonelt design. En annen begrensning som kan nevnes er den uvanlige situasjonen under corona-pandemien. Torgforeningen har i store deler av dens levetid ikke vært i vanlig drift, og det kan tenkes at resultatene kunne blitt annerledes i en vanlig situasjon. Til slutt kan vi nevne at vi savner et større utvalg av informanter, spesielt de informanter som kunne gitt oss førstehåndsinformasjon om gårdeiere og leietakere.

OSLOMET

Litteraturliste

- Andreassen, T. A. (2019). Tilnærminger i forskning om samordning og samarbeid. I C. Bjørkquist & M. Jerndahl Fineide (Red.), *Organisasjonsperspektiv på samordning av helse- og velferdstjenester* (s. 19–46). Cappelen Damm Akademisk/NOASP.
<https://doi.org/10.23865/noasp.66.ch1>
- Ansell, C., & Gash, A. (2007). Collaborative Governance in Theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543–571.
<https://doi.org/10.1093/jopart/mum032>
- Ansell, C., & Torfing, J. (2021). *Public Governance as Co-creation: A Strategy for Revitalizing the Public Sector and Rejuvenating Democracy* (1. utg.). Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/9781108765381>
- Bason, C. (2010). *Leading public sector innovation: Co-creating for a better society*. Policy Press.
- Brattbakk, I., Landsverk Hagen, A., Grønli Rosten, M., Sæter, O., Osuldsen, J., Andersen, B., Thorstensen, E., & Bratseth, K. (2015). *Hva nå, Tøyen?* (8:2015; Arbeidsforskningsinstituttets rapportserie, s. 155). Høgskolen i Oslo og Akershus.
- Bryson, J. M., Cunningham, G. L., & Lokkesmoe, K. J. (2002). What to Do When Stakeholders Matter: The Case of Problem Formulation for the African American Men Project of Hennepin County, Minnesota. *Public Administration Review*, 62(5), 568–584. <https://doi.org/10.1111/1540-6210.00238>
- Bukve, O. (2021). *Forstå, forklare, forandre* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2010). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Durugbo, C., & Pawar, K. (2014). A unified model of the co-creation process. *Expert Systems with Applications*, 41(9), 4373–4387. <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2014.01.007>

- Eimhjellen, I., & Loga, J. (2017). *Nye samarbeidsrelasjoner mellom kommuner og frivillige aktører: Samskaping i nye samarbeidsforhold?* (2017:9). Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Evans, R. (1996). *The human side of school change: Reform, resistance, and the real-life problems of innovation*. Jossey-Bass.
- Furseth, I., & Everett, E. L. (2020). *Masteroppgaven. Hvordan begynne—Og fullføre* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- Gray, B., & Purdy, J. (2018a). *Collaborating for Our Future* (Bd. 1). Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/oso/9780198782841.001.0001>
- Gray, B., & Purdy, J. (2018b). *Conflict in Multistakeholder Partnerships* (Bd. 1). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198782841.003.0006>
- Gray, B., & Purdy, J. M. (2018c). *Collaborating for our future: Multistakeholder partnerships for solving complex problems* (First edition). Oxford University Press.
- Hagendorn, A., Sørensen, E., & Torfing, J. (2020). Samskabelse af innovative offentlige løsninger. I E. Willumsen & A. Ødegård (Red.), *Samskaping. Sosial innovasjon for helse og velferd*. Universitetsforlaget.
- Hanssen, G. S., & Millstein, M. (Red.). (2021). *Demokratiske byrom*. Universitetsforlaget.
- Head, B. W., & Alford, J. (2015). Wicked Problems: Implications for Public Policy and Management. *Administration & Society*, 47(6), 711–739. <https://doi.org/10.1177/0095399713481601>
- Holme, I. M., & Solvang, B. K. (1998). *Metodevalg og metodebruk* (3. utg.). Forfatterne og TANO A.S.
- Holsen, T. (2018). Kampen om fellesrommene: Om ekskludering og inkludering i de urbane offentlige byrom. *Kart og plan*, 78(2), 101–113.
- Huxham, C., & Vangen, S. (2005). *Managing to Collaborate: The Theory and Practice of Collaborative Advantage*. Routledge. Taylor & Francis Group.

- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (3. utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Abstrakt forlag.
- Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W., & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.
- Klijn, E.-H., & Koppenjan, J. F. M. (2016). *Governance networks in the public sector*. Routledge.
- Kobro, L. U. (Red.). (2018). *La oss gjøre det sammen! Håndbok i lokal samskapende sosial innovasjon*. Høgskolen i Sørøst-Norge/Senter for sosialt entreprenørskap og samskapende sosial innovasjon.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (u.å.). *Berekraftige byar og sterke distrikt* (Meld. St. 18 (2016–2017)).
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2016). *Byrom—En idehåndbok* [Brosjyre/veiledning].
- Leino, H., & Puumala, E. (2021). What can co-creation do for the citizens? Applying co-creation for the promotion of participation in cities. *Environment and Planning C: Politics and Space*, 39(4), 781–799. <https://doi.org/10.1177/2399654420957337>
- Leseth, A. B., & Tellmann, S. M. (2018). *Hvordan lese kvalitativ forskning?* (2. utg.). Cappelen Damm AS.
- Lopes, A. V., & Farias, J. S. (2022). How can governance support collaborative innovation in the public sector? A systematic review of the literature. *International Review of Administrative Sciences*, 88(1), 114–130. <https://doi.org/10.1177/0020852319893444>
- Lund, D. H. (2018). Co-Creation in Urban Governance: From Inclusion to Innovation. *Scandinavian Journal of Public Administration*, 22(2), Art. 2.
- Miljøverndepartementet. (2000). *Sentrumsutvikling: Råd og eksempler*. Miljøverndepartementet.

- Morris, J. C., & Miller-Stevens, K. (Red.). (2016). *Advancing collaboration theory: Models, typologies, and evidence*. Routledge.
- Nye, J. S. (2008). *The powers to lead*. Oxford University Press.
- Områdeløft Grønland og Tøyen. (2022, april 20). Oslo kommune.
<https://www.oslo.kommune.no/slik-bygger-vi-oslo/omradeloft-gronland-og-toyen/#gref>
- Patton, M. Q. (2011). *Developmental evaluation: Applying complexity concepts to enhance innovation and use*. Guilford Press.
- Pedersen-Ulrich, J. (2016). Samskabelse—En typologi. *Clou skriftsserie*, 2016(2016–001), 1–15.
- Ran, B., & Qi, H. (2019). The Entangled Twins: Power and Trust in Collaborative Governance. *Administration & Society*, 51(4), 607–636. <https://doi.org/10.1177/0095399718801000>
- Ringdal, K. (2013). *Enhet og mangfold: Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (3. utgave). Fagbokforlaget.
- Røiseland, A. (2013). Forhandle, friste eller fasilitere? – En teoretisk forståelsesramme for styring av offentlig-private partnerskap. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 29(4), 309–326.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2936-2013-04-02>
- Røiseland, A., & Lo, C. (2019). Samskaping – nyttig begrep for norske forskere og praktikere? *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 35(1), 51–58. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2936-2019-01-03>
- Rønning, R. (2021). *Innovasjon i offentlig sektor: Innover eller bli innovert*. Universitetsforlaget.
<https://doi.org/10.18261/9788215046235-2021>
- Rønning, R., & Andfossen, N. B. (2021). Samskapingen som lar vente på seg. *Tidsskrift for omsorgsforskning*, 7(3), 1–6. <https://doi.org/10.18261/issn.2387-5984-2021-03-13>
- Stephens, E., & Martin, B. (2019). *Business policy and strategic management* (1. utg.). ED-TECH PRESS. <https://www.amazon.co.uk/Business-Policy-Strategic-Management-Stephens/dp/1788822900>

- Tennøy, A., Øksenholt, K. V., Nore, N., & Midtskog, O. (2015). Et attraktivt og levende sentrum. *Plan*, 47(2), 58–63. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3045-2015-02-13>
- Thorsnæs, G. (2020, oktober 29). *Tøyen*. Store norske leksikon. <https://snl.no/T%C3%B8yen>
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo.
- Torfig, J. (2016). *Collaborative innovation in the public sector*. Georgetown University Press.
- Torfig, J., Sørensen, E., & Røiseland, A. (2019). Transforming the Public Sector Into an Arena for Co-Creation: Barriers, Drivers, Benefits, and Ways Forward. *Administration & Society*, 51(5), 795–825. <https://doi.org/10.1177/0095399716680057>
- Torfig, J., Sørensen, E., & Røiseland, A. (2020a). Samskapelse er bedre og billigere. *Stat & Styring*, 30(4), 31–35. <https://doi.org/10.18261/ISSN0809-750X-2020-04-10>
- Torfig, J., Sørensen, E., & Røiseland, A. (2020b). Samskaping – fra ide til strategi. *Stat & Styring*, 30(4), 28–30. <https://doi.org/10.18261/ISSN0809-750X-2020-04-09>
- Torfig, J., Sørensen, E., & Aagaard, P. (2014). Samarbedsrevet innovation i praksis: En introduktion. I P. Aagaard, E. Sørensen, & J. Torfig (Red.), *Samarbejdsrevet innovation i praksis* (1. utg.). Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Tortzen, A. (2016). *Samskabelse i kommunale rammer—Hvordan kan ledelse understøtte samskabelse?* Roskilde Universitet.
- Tortzen, A. (2017). Samskabelse som fortælling og praksis: Et kritisk blik på den aktuelle samskabelsesdagsorden. *Uden for Nummer*, 2017(34), 4–13.
- Tortzen, A., & Agger, A. (2015). *Forskningsreview om samskabelse*. 33.
- Trickett, E. J. (2019). Ecology, Wicked Problems, and the Context of Community Interventions. *Health Education & Behavior*, 46(2), 204–212. <https://doi.org/10.1177/1090198119828795>
- Tufte, P. A. (2018). *Hvordan lese kvantitativ forskning?* (1. utg.). Cappelen Damm AS.
- Vabo, S. I., Klausen, J. E., & Askim, J. (2020). *Offentlig politikk*. Universitetsforlaget (NOK).

- Van der Graaf, S., Nguyen Long, L. A., & Veeckman, C. (2022). *Co-Creation and Smart Cities: Looking Beyond Technology*. Emerald Publishing Limited.
- <https://public.ebookcentral.proquest.com/choice/publicfullrecord.aspx?p=6796377>
- Vestby, G. M. (2019). *Samhandling for byglød: Samskaping, samarbeid, eller medvirkning?* Doga.
- Vestby, G. M., Ruud, M. E., & Skogheim, R. (2019). *Sammen om sentrum. En eksempelsamling om ulike offentlig – private samarbeidsmodeller for styrking av norske bysentrum* (s. 170). By- og regionforskningsinstituttet NBR/OsloMet.
- Voorberg, W., Bekkers, V. J. J. M., Tummers, L., & Tönurist, P. (2015). *Co-creation and citizen involvement in social innovation: A comparative case study across 7 EU-countries*. LIPSE report.
- Voorberg, W. H., Bekkers, V. J. J. M., & Tummers, L. G. (2015). A Systematic Review of Co-Creation and Co-Production: Embarking on the social innovation journey. *Public Management Review*, 17(9), 1333–1357. <https://doi.org/10.1080/14719037.2014.930505>
- Willumsen, E. S., & Kjeldstadli, E. (2020). Hvordan kan innovasjon og samskaping bidra til framtidig bærekraft i kommunene? I E. Willumsen & A. Ødegård (Red.), *Samskaping. Sosial innovasjon for helse og velferd* (s. 114–129). Universitetsforlaget.
- Willumsen, E., Ødegård, A., & Sirnes, T. (2020). Sosial innovasjon og samskaping. I E. Willumsen & A. Ødegård (Red.), *Samskaping. Sosial innovasjon for helse og velferd*. Universitetsforlaget.
- Aagestad, C. (2022). *Evaluering av Tøyen Torgforening* (Nr. 1021895; s. 28). Agenda Kaupang.

Vedlegg

Vedlegg 1 – Dokumentoversikt

Dokument	Type	Publisert
Meld. St. 18 (2016–2017). Berekraftige byar og sterke distrikt.	Offentlig publikasjon, melding til Stortinget	2017
Byrom - en idehåndbok. Kommunal- og distriktsdepartementet.	Brosjyre/veiledning	2016
Sak 21-29 Forslag til programplan for Områdeløft Grønland og Tøyen.	Saksfremlegg	2021
Hva nå, Tøyen? Sosiokulturell stedsanalyse av Tøyen i Bydel Gamle Oslo.	Rapport	2015
Kommunedelplan for torg og møteplasser. Kdp. nr. 17.	Kommunedelplan	2009
Programplan for områdeløft Bydel Gamle Oslo 2021.	Programplan	2020
Sammen om sentrum Offentlig-privat partnerskap og samarbeid om forvaltning og utvikling av by- og tettstedssentra	Rapport	2019
Evaluering a samarbeidet på Tøyen Torgforening (ikke offentlig publisert)	Evalueringsrapport	2022
Vedtekter for Tøyen Torgforening	Vedtekner	2018

Vedlegg 2 – intervjuguide

Formelle krav

1. Presentasjon av oss og kort innføring om tema og formål for intervjuet.
2. Underskrive dokument om samtykke.
3. Opplyse om informantenes rettigheter. Anonymisering, taushetsplikt og muligheten til å trekke seg.
4. Informere om lydopptak.

Bakgrunnsopplysninger

5. Kan du fortelle litt om jobben din og rollen din i Tøyen Torgforening?
 - Hvordan ble du involvert i Tøyen Torgforening?
6. Kan du fortelle litt om TTF?
7. På hvilken måte er TTF en ny samarbeidsmodell?
8. Hva er din motivasjon eller engasjement til å være medlem i styret/være en del av prosjektet?
9. Hvilke saker er du mest opptatt av?
 - Hvorfor akkurat disse?
10. Hvordan har du bidratt til i TTF?

Samskaping

11. TTF er en form for samskaping. Hva legger du i begrepet samskaping?
12. Hadde du noen forutbestemte tanker omkring konseptet samskaping?
13. Hva mener du er formålet med samskapingen i TTF?
14. Har du benyttet denne metoden tidligere? Hva er dine erfaringer?
16. Fortell med egne ord, hvordan skjer en samskappingsprosess fra en ide til en aktivitet finner sted/gjennomføring.

Oppfølgingsspørsmål:

- Hvordan skjer prosessen når dere skal ta valg/bestemme noe? Hvem setter agendaen?
 - Hvordan får du gjennomslag for din sak? Hvilke metoder bruker du?
 - For de som sitter i styret: På hvilken måte legger dere i til rette for en likeverdig dialog dere imellom?
 - Hvordan tenker du at makten har vært fordelt mellom aktørene i samskappingsprosessen?
 - Opplever du at dine synspunkter bli hørt? Er alle sine meninger like viktige?
17. Var du med å arrangere minifestivalen TADVIN 2021?
 - Hvis ikke: Kan du komme med et konkret arrangement/tiltak der du var med i prosessen? (Halloween på Tøyen Torg?)
 - Hvis ja:
 - Hvem kom med ideen? Hvordan tok dere beslutningen/hvem fikk

gjennomslag?

- Hva har du bidratt med? Kan du fortelle om noe konkret?

- Har dere hatt noen mislykka arrangementer? Tiltak som ikke ble realisert? Hvorfor?

Samarbeid

18. Hva mener du er formålet med å involvere så mange ulike aktører i prosjektet TTF?

19. Hvordan opplever du samarbeidet med de andre aktørene? Hvordan kommuniserer dere og hvor ofte?

- Hvilke kanaler bruker dere for kommunikasjon?
- I hvilken grad har dere benyttet digital kommunikasjon? Hvordan synes du det fungerte sammenliknet med fysisk oppmøte?
- Hvordan foregår møtene konkret?
- Har dere faste møter eller avtales de ved behov?
- Hvilke aktører har dere mest kontakt med? Hvorfor?

21. Hvordan er ansvaret fordelt mellom aktørene? Har dere noen spesielle ansvarsområder?

22. Har alle lik tilgang på informasjon? Føler du at du blir oppdatert på viktige saker?

23. Har du opplevd utfordringer eller motsetningsfylte interesser blant involverte aktører?

- Hvordan håndterte dere slike uenigheter?

Evaluering

25. Hvordan mener du samskaping har bidratt til utviklingen av Tøyen?

- Hva har TTF lyktes med? Hva har fungert bra?
- Hva har fungert dårlig?
- Har det blitt produsert en form for offentlig verdi?

26. Hva har du lært i løpet av prosessen? Ville du gjort noe annerledes?

- Drivere og barrierer?

27. Hvordan tenker du samarbeidsmodellen (med involvering av gårdeiere, kommunen, beboere og næringslivet) på TTF har fungert?

Avslutning

28. Er det noe mer du har lyst til å tilføye?

29. Kan vi ta kontakt med deg ved en senere anledning for å evt. oppklare noe?

30. Hvem andre mener du vi bør intervjuer?

Takk for din tid!

Vedlegg 3 – behandling av personopplysninger godkjent av NSD

13.11.2022, 16:49 Meldeskjema for behandling av personopplysninger

[Meldeskjema](#) / [Samskaping i Tøyen Torgforening](#) / [Vurdering](#)

Vurdering

Referansenummer	Type	Dato
913757	Standard	05.02.2022

Prosjektittel
Samskaping i Tøyen Torgforening

Behandlingsansvarlig institusjon
OsloMet – storbyuniversitetet / Fakultet for samfunnsvitenskap / Handelshøyskolen

Prosjektansvarlig
Sveinung Legard

Student
Saulė Grilauskaite

Prosjektperiode
01.01.2022 - 01.07.2022

Kategorier personopplysninger
Alminnelige

Rettslig grunnlag
Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene kan starte så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det rettslige grunnlaget gjelder til 01.07.2022.

[Meldeskjema](#)

Kommentar
Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg, og eventuelt i meldingsdialogen mellom innmelder og Personverntjenester. Behandlingen kan starte.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG
For studenter er det obligatorisk å dele prosjektet med prosjektansvarlig (veileder). Del ved å trykke på knappen «Del prosjekt» i menylinjen øverst i meldeskjemaet. Prosjektansvarlig bes akseptere invitasjonen innen en uke. Om invitasjonen utløper, må han/hun inviteres på nytt.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET
Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til den datoen som er oppgitt i meldeskjemaet.

LOVLIG GRUNNLAG
Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER
Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen

formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål

dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet

lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

<https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/61e97d0e-0b93-44fd-9b23-88564eda7076> 1/2

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilken type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 4 – informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet

Samskaping i Tøyen Torgforening?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke aktørenes involvering og samarbeid i samskapingsprosesser på Tøyen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Forskningsprosjektet vårt studerer samarbeid i samskapingsprosesser og hvilken forståelse involverte aktører har for samskapingsprosesser knyttet til områdeløftet Tøyen. Vi kommer til å intervju et utvalg av informanter som er involvert i samskapingsprosessene i Tøyen Torgforening og retter blikket mot administrativt ansatte, privat næringsliv, beboere og frivillige grupper, for å undersøke hvordan de forholder seg til samskaping og hvilke likheter og forskjeller som finnes i aktørenes forståelse og bidrag til samskapingprosesser.

Forskningsresultatene fra prosjektet skal brukes i vår masteroppgave og vil gjøres tilgjengelig på OsloMet sine nettsider.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

OsloMet – Storbyuniversitetet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget av informanter til prosjektet er valgt på bakgrunn av ansettelsesforhold og/eller tilhørighet til samskapingsprosessene i Tøyen Torgforening. Dette er fordi prosjektet vårt studerer samarbeidet i samskapingsprosessene på Tøyen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Deltakelse innebærer et forskningsintervju som varer mellom 30 minutter til to timer, avhengig av hvor mye tid du har til rådighet og hvor mye informasjon du har til forskningsprosjektet. Du kan selv velge om intervjuet skal gjennomføres på telefon, digitalt eller fysisk. For å øke kvaliteten på dataene vil vi benytte lydopptaker og transkribere intervjuet. Vi vil spørre deg om å kunne oppbevare ditt telefonnummer og/eller e-postadresse for å komme i kontakt med deg senere for å avklare eller utdype, hvis det skulle være nødvendig. Lydopptakene slettes så snart intervjuet transkriberes og alle lydopptak skal være slettet ved prosjektets slutt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli slettet. Det vil

ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er kun vi som masterstudenter, samt vår veileder, som har tilgang til intervjuene. Navnet og kontaktopplysningene dine vil holdes atskilt fra øvrige data og erstattes med en kode, slik at uvedkommende ikke får tilgang til personopplysningene. Dataene vil lagres på OsloMet sin server og vil passordbeskyttes. I masteroppgaven vil informantene bli anonymiserte, men i noen tilfeller vil personer være indirekte identifiserbare (som representanter fra organisasjoner, administrative ledere osv.). I slike tilfeller kan vi ikke sikre full anonymitet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS har vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- *Vårt personvernombud Ingrid S. Jacobsen, ingrid.jacobsen@oslomet.no, 67 23 55 34*
- *NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, personvernombudet@nsd.no, 55 58 21 17*
- *Veileder for masteroppgaven, Sveinung Legard, sveinung.legard@oslomet.no, 90 04 07 48*
- *Dima Nybakk, s348569@oslomet.no, 95 02 37 93*
- *Saule Grilauskaite, s314588@oslomet.no, 95 46 51 85*

Med vennlig hilsen

Studenter ved Oslomet

Dima Nybakk,
Saule Grilauskaite

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *“Samskaping i Tøyen Torgforening”*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker herved til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)